

**ΑΝΩΤΑΤΟ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΚΡΗΤΗΣ**

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ
ΣΥΣΤΗΜΑ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΣΧΟΙΝΙΩΤΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ**

**ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ
ΦΑΜΠΡΙΚΑΡΑΚΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ**

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	7
ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	7
1.1 Σύντομη Ιστορία Του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος	7
1.2 Θεσμικό Πλαίσιο Πιστωτικών Ιδρυμάτων	10
1.3 Κυριότερες Μορφές Και Βασικές Λειτουργίες Τραπεζών	12
1.3.1 Εμπορικές Τράπεζες.....	12
1.3.2 Αγροτικές Τράπεζες	14
1.3.3 Επενδυτικές Τράπεζες	14
1.3.4 Κτηματικές Τράπεζες.....	15
1.3.5 Ναυτιλιακές Τράπεζες.....	15
1.3.6 Συνεταιριστικές Τράπεζες	16
1.3.7 Κεντρική Τράπεζα	17
1.4 Διεθνείς Τραπεζικοί Οργανισμοί.....	20
1.4.1 Παγκόσμια Τράπεζα.....	20
World Bank	20
1.4.2 Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	22
European Investment Bank	22
1.4.3 Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών	22
Bank for International Settlements	22
1.5 Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα Στην Ελλάδα	23
1.5.1 Εθνική Τράπεζα Ελλάδος	24
1.5.2 Alpha Bank	24
1.5.3 Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος	24
1.5.4 EFG Eurobank Ergasias.....	25
1.5.5 Τράπεζα Πειραιώς	25

1.5.6 Γενική Τράπεζα Ελλάδος.....	25
1.5.7 Marfin Egnatia Bank	26
1.5.8 Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος.....	26
1.5.9 Attica Bank	26
1.5.10 Millennium Bank	26
1.5.11 Proton Τράπεζα	27
1.5.12 Τράπεζα Probank	27
1.5.13 Πανελλήνια Τράπεζα.....	28
1.5.14 First Business Bank	28
1.5.15 T Bank	29
1.5.16 Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος	29
1.5.17 Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων	29
1.5.18 Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος	30
1.5.19 Aegean Baltic Bank	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	35
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	35
2.1 Εισαγωγή.....	35
2.2 Η Παγκόσμια Κρίση Του 1929-1930	36
2.3 Οι Πετρελαϊκές Κρίσεις Της Δεκαετίας Του 1970	37
2.4 Η Κρίση Του 1987.....	39
2.5 Η Κρίση Του 1997 Στις Ασιατικές Χώρες	40
2.6 Η Κρίση Του 2000	41
2.7 Η Οικονομική Κρίση Στην Αργεντινή.....	41
2.8 Η Χρηματοοικονομική Κρίση 2007-2008.....	45
2.9 Μετάδοση Της Κρίσης Στην Ευρωπαϊκή Ένωση	49
2.10 Η Κρίση Στην Ελλάδα	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	58

ΕΡΕΥΝΑ	58
3.1 Στοιχεία Ισολογισμού Τραπεζών 2008, 2009, 2010.....	58
3.2 Οικονομικοί Δείκτες Τραπεζών 2008, 2009, 2010.	64
3.2.1 Δείκτης Κερδοφορίας - Αποδοτικότητα.....	64
Κέρδη Προ Φόρων / Ίδια Κεφάλαια (ROE).....	64
3.2.2 Δείκτης Κερδοφορίας - Αποδοτικότητα.....	65
Κέρδη Προ Φόρων / Συνολικό Ενεργητικό (ROA).....	65
3.2.3 Δείκτης Αποδοτικότητα	66
Κέρδη Προ Φόρων / Αριθμό Καταστημάτων.....	66
3.2.4 Δείκτης Ρευστότητας	67
Χορηγήσεις / Καταθέσεις	67
3.2.5 Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	68
Ίδια Κεφάλαια / Χορηγήσεις.....	68
3.2.6 Δείκτης Ποιότητας Χορηγήσεων	69
Προβλέψεις / Χορηγήσεις	69
3.2.7 Δείκτης Κόστους Λειτουργίας.....	69
Συνολικά Έξοδα / Συνολικά Έσοδα	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	71
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	71
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	74
ΕΛΛΗΝΙΚΗ.....	74
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ	75

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ρόλος του *Χρηματοπιστωτικού Συστήματος* είναι η συγκέντρωση των πλεοναζόντων κεφαλαίων της οικονομίας και η αποτελεσματική διοχέτευση τους σε όσες οικονομικές μονάδες χρειάζονται αυτά τα κεφάλαια για επενδυτικούς ή καταναλωτικούς λόγους. Η αποτελεσματική κατανομή των κεφαλαίων αυτών πραγματοποιείται με τα *Χρηματοπιστωτικά Προϊόντα*, τα οποία έχουν δημιουργηθεί και ανάλογα με τις εξελίξεις δημιουργούνται διαρκώς στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα διοχετεύονται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα μέσω των *Χρηματοπιστωτικών Αγορών*, οι οποίες αναπτύσσονται και εξελίσσονται συνεχώς, ανάλογα με την εξέλιξη και τα χαρακτηριστικά των χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τίθενται προς μεταφορά ή προς διαπραγμάτευση σε αυτές.

Η μεταφορά των πλεοναζόντων κεφαλαίων μέσω των χρηματοπιστωτικών αγορών μπορεί να πραγματοποιηθεί με άμεση επικοινωνία και διαπραγμάτευση μεταξύ αποταμιευτών και δανειζομένων, δηλαδή με *Άμεση Χρηματοδότηση*. Όμως, η παραπάνω κίνηση δε θεωρείται εύκολη αφού συνήθως τα δύο μέρη δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες γνώσεις, τις κατάλληλες πληροφορίες και τον απαιτούμενο χρόνο ώστε να καταλήξουν σε μια αποτελεσματική προσέγγιση. Ακόμα όμως και να επιτύχουν την προσέγγιση, δεν είναι σίγουρο ότι θα καταλήξουν σε συμφωνία, αφού στις περισσότερες περιπτώσεις τόσο ποσοτικά όσο και χρονικά οι ανάγκες τους διαφέρουν. Επιπροσθέτως, και πιθανή συμφωνία να υπάρξει δεν διασφαλίζεται το καλό τέλος της συναλλαγής, αφού η φερεγγυότητα των αντισυμβαλλόμενων δεν είναι εξασφαλισμένη. Οι δυσκολίες αυτές απετέλεσαν τη βασική αιτία εμφάνισης και ανάπτυξης των *Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών*, οι οποίοι παρεμβαίνουν μεταξύ των οικονομικών μονάδων που αποταμιεύουν και των οικονομικών μονάδων που χρειάζονται κεφάλαια, είτε πρόκειται για ελλειμματικές είτε για πλεονασματικές οικονομικές μονάδες, και αφού συγκεντρώσουν τα

κεφάλαια των πρώτων και τα διαμορφώσουν κατάλληλα, τα διοχετεύουν με μεγάλη αποτελεσματικότητα στις δεύτερες. Στην περίπτωση αυτή αναφερόμαστε σε *Έμμεση Χρηματοδότηση*. Ενδεικτικά κάποιοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί είναι: Πιστωτικά Ιδρύματα (Τράπεζες), Εταιρίες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (Ε.Π.Ε.Υ.), Εταιρίες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης (Leasing Companies), Εταιρίες Πρακτόρευσης Επιχειρηματικών Απαιτήσεων (Factoring Companies), Εταιρίες Forfaiting, Οργανισμοί Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Venture Capital Companies), Ανώνυμες Εταιρείες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (Α.Ε.Δ.Α.Κ.), Συνεταιριστικές Τράπεζες, Εταιρίες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου, Πιστωτικές Ενώσεις (Credit Unions), Εταιρίες Χρηματοδότησης Κατανάλωσης (Sales and Consumer Finance Companies), Εταιρίες Παροχής Πιστώσεων, Τράπεζες Αμοιβών Κεφαλαίων (Mutual Savings Banks), Ενώσεις Αποταμιεύσεων και Δανείων (Saving and Loan Associations), κοκ (Αγγελόπουλος Π., 2005).

Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δραστηριοποιούνται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα τόσο για λογαριασμό των πελατών τους όσο και για δικό τους λογαριασμό, ως επενδυτές ή ως κερδοσκόποι, με στόχο το κέρδος βάσει των προβλέψεων τους για την πορεία των αγορών. Ακολουθώντας την αρχή αυτή, οι περισσότεροι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί έχουν κατανείμει το χαρτοφυλάκιο τους σε επενδυτικό χαρτοφυλάκιο και χαρτοφυλάκιο συναλλαγών. Στην κατεύθυνση αυτή συνεισφέρουν και οι οδηγίες των εποπτικών αρχών που προσδιορίζουν τη μέτρηση της κεφαλαιακής επάρκειας των οργανισμών (Βασιλεία I, II & III από το 2013). Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί συμμετέχουν ο καθένας με το δικό του τρόπο στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου, με βάση τις ανάγκες άντλησης κεφαλαίων και αξιοποίησης κατά τον καλύτερο τρόπο των διαθέσιμων τους για μεγιστοποίηση της απόδοσης του χαρτοφυλακίου τους.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τρόπος με τον οποίο συμμετέχουν στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και στις αγορές του οι κυριότεροι των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, δηλαδή τα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία χαρακτηρίζονται από τη μεγάλη ποικιλία των

χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού τους. Σήμερα υπάρχει η δυνατότητα οι τράπεζες ανάλογα με τις ανάγκες τους να διαχειρίζονται είτε τα στοιχεία του ενεργητικού είτε τα στοιχεία του παθητικού τους. Η διαχείριση του ενεργητικού - παθητικού αναφέρεται στη συνολική πολιτική που εφαρμόζει ένα πιστωτικό ίδρυμα, όσον αφορά τη σύνθεση και αναλογία των στοιχείων του ισολογισμού του, που στοχεύει στον περιορισμό των κινδύνων και στην επίτευξη της μέγιστης ή επιδιωκόμενης απόδοσης. Για αυτό το λόγο, τα πιστωτικά ιδρύματα αναπτύσσουν και τις κατάλληλες σε κάθε περίπτωση τεχνικές για την αντιμετώπιση των κινδύνων. Με τον όρο *Διαχείριση των Κινδύνων* εννοούμε τις ενέργειες και τα μέτρα που παίρνει ένα πιστωτικό ίδρυμα ώστε οι αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να επέλθουν από ένα ή περισσότερους κινδύνους να ελαχιστοποιηθούν ή να μηδενιστούν. Έτσι, εφόσον προϋπόθεση για την αντιμετώπιση του κάθε κινδύνου αποτελεί η μέτρηση του, ένα σημαντικό μέρος της διαχείρισης ενεργητικού - παθητικού αποτελεί η ανάπτυξη τεχνικών μέτρησης κινδύνων.

Τα πιστωτικά ιδρύματα αποτελούν τους κύριους πρωταγωνιστές του οικονομικού συστήματος, αφού οι συντελούμενες σήμερα ραγδαίες εξελίξεις επιτρέπουν σε αυτά να δραστηριοποιούνται και να διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο σε όλο το φάσμα της διοχέτευσης των κεφαλαίων, για επενδυτικούς και καταναλωτικούς σκοπούς, με τη χρήση όλων των χρηματοπιστωτικών μέσων. Αποτέλεσμα της εξέλιξης αυτής είναι η εμφάνιση της τράπεζας πολλαπλών δραστηριοτήτων (Αγγελόπουλος Π., 2005).

Αντικείμενο της έρευνας που θα παρουσιαστεί παρακάτω είναι η διερεύνηση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στο Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα. Σκοπός της έρευνας είναι να εξεταστεί κατά πόσο επηρεάστηκαν οι εμπορικές τράπεζες στην Ελλάδα από την οικονομική κρίση, το χρονικό διάστημα 2008-2010. Η ανάλυση γίνεται με τη βοήθεια δεικτών, οι οποίοι αποτυπώνουν κρίσιμα οικονομικά μεγέθη των τραπεζών που εξετάζονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

1.1 Σύντομη Ιστορία Του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος

Αν και πολλές από τις τραπεζικές πράξεις έχουν την καταγωγή τους σε πανάρχαιες εποχές όπως στην αρχαία Βαβυλώνα, οι πρώτες πραγματικές τραπεζικές εργασίες μπορούν να εντοπιστούν στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό με τους «τραπεζίτες» και στο ρωμαϊκό με τους «argentarii», οι οποίοι δέχονταν καταθέσεις και χορηγούσαν δάνεια, ενώ παράλληλα εκτελούσαν πληρωμές και για λογαριασμό τρίτων. Ο όρος «τράπεζα» προέρχεται από το «τραπέζι» («τράπεζα» στα αρχαία ελληνικά) ή τον «πάγκο» (εξού και οι λατινογενείς όροι banca, banque, bank) που χρησιμοποιούσαν οι αρχαίοι «τραπεζίτες» για να προσφέρουν τις διαμεσολαβητικές υπηρεσίες τους στους πελάτες τους. Τέτοιες απλές τράπεζες υπήρχαν ήδη στην αρχαία Αθήνα, προσφέροντας κυρίως υπηρεσίες ανταλλαγής διαφόρων νομισμάτων αλλά και πιστώσεις για τη χρηματοδότηση του τότε «διεθνούς εμπορίου».

Μετά την πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας η πείρα των τραπεζικών χάθηκε μαζί με τους τραπεζίτες. Οι επόμενες μορφές τραπεζικών συναλλαγών εμφανίζονται στο Μεσαίωνα όπου οι αργυραμοιβοί, οι χρυσοχόοι και οι έμποροι δέχονταν καταθέσεις για τις οποίες εξέδιδαν πιστοποιητικά - βεβαιώσεις. Το 18ο αιώνα στην Αγγλία οι αποδείξεις κατάθεσης για σταθερά ποσά αποτέλεσαν τα πρώτα τραπεζογραμμάτια. Έτσι σιγά - σιγά με την ανταλλαγή των τραπεζογραμματίων, οι τράπεζες άρχισαν να αποκτούν τον ρόλο που κατέχουν σήμερα στην σύγχρονη οικονομία. Ειδικότερα στην περίοδο της Αναγέννησης εμφανίστηκαν οι πρώτες οργανωμένες τράπεζες (στην Ιταλία και στη Φλάνδρα), καλύπτοντας ένα ευρύτερο φάσμα εργασιών, προετοιμάζοντας τη σύγχρονη έννοια της τράπεζας ως πιστωτικό ίδρυμα που απευθύνεται και εξυπηρετεί καταθέτες και επιχειρήσεις (ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ, 2012).

Στις δεκαετίες του '40 και του '50 το πρόβλημα των τραπεζών επικεντρωνόταν στον τρόπο με τον οποίο θα διαχειρίζονταν το ενεργητικό τους, αφού οι αποταμιεύσεις είχαν αυξηθεί και οι επενδύσεις ήταν ακόμα περιορισμένες υπό το φόβο του πολέμου. Την δεκαετία του '60 υπήρξε διεθνώς αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης και συνεπώς αύξηση της ζήτησης χρήματος. Δηλαδή η αλλαγή εστιάζεται τώρα στο ότι το πρόβλημα των τραπεζών πλέον ήταν να βρουν χρήματα, δηλαδή στο παθητικό τους. Τότε εμφανίστηκαν τα πιστωτοποιητικά καταθέσεων (Certificates of Deposits - CDs). Η δεκαετία του '70 είναι η μεταβατική περίοδος προς την ποσοτική και ποιοτική διεύρυνση των τραπεζικών και γενικότερα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Κύριος παράγοντας των εξελίξεων ήταν η κρίση του πετρελαίου το 1973, που οδήγησε στην απότομη μεταβολή της διεθνούς κατανομής συναλλαγματικών πλεονασμάτων - ελλειμμάτων και η εγκατάλειψη του νομισματικού συστήματος σταθερών ισοτιμιών του Bretton Woods. Οι πλεονασματικές οικονομικές μονάδες επέδειξαν σαφή προτίμηση σε τραπεζικές τοποθετήσεις, οι οποίες διοχετεύτηκαν στις ελλειμματικές που είχαν ζημιωθεί από την κρίση. Αυτό οδήγησε σε πιέσεις για αποκανονικοποίηση και απελευθέρωση των πιστωτικών αγορών. Ακολούθησε μια σημαντική υπέρβαση των γεωγραφικών συνόρων, με συνέπεια τη χορήγηση πολλών διεθνών δανείων προς αναπτυσσόμενες χώρες οι οποίες μέχρι τότε δεν είχαν την δυνατότητα εξωτερικής χρηματοδότησης για να επιτύχουν τους μακροοικονομικούς τους στόχους. Το γεγονός όμως αυτό ήταν η αιτία της κρίσης της δεκαετίας του '80, καθώς οι μεγάλες οφειλέτριες χώρες του τρίτου κόσμου αδυνατούσαν να εξυπηρετήσουν τα χρέη τους (Θωμαδάκης Σ., 1992).

Η παραπάνω κρίση ήταν η αφορμή για ένα πιο ενεργητικό ρόλο της Επιτροπής Τραπεζικών Ελέγχων και Εποπτικών Πρακτικών, η οποία ονομάστηκε αργότερα Επιτροπή της Βασιλείας. Την αποτελούν 13 χώρες που αντιπροσωπεύονται από τις κεντρικές τους τράπεζες ή από άλλη ανεξάρτητη αρχή επιφορτισμένη με την προληπτική εποπτεία του τραπεζικού συστήματος, με την υποστήριξη της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών. Το 1988 οριστικοποιήθηκε ένα σύστημα μέτρησης

κινδύνου γνωστό ως *Βασιλεία I* το οποίο καθιέρωνε κανόνες σχετικά με τη συνεργασία των τραπεζικών εποπτικών αρχών και επιδίωκε να αντιμετωπίσει τον *Πιστωτικό Κίνδυνο*, δηλαδή την πιθανότητα να περιέλθει ένας οφειλέτης σε αδυναμία εξόφλησης των δανειακών του υποχρεώσεων και τον *Κίνδυνο Ρευστότητας*. Γενικά το αίτημα για εποπτεία της λειτουργίας του τραπεζικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος οφείλεται στην ανάγκη προστασίας των αποταμιευτών, ελαχιστοποίησης της πιθανότητας ύπαρξης κεφαλαιακών ζημιών και στην απομόνωση των επιδράσεων των ζημιών μιας τράπεζας ώστε να περιορίζεται η εμφάνιση κρίσεων μεταδοτικού χαρακτήρα (*domino effects*) μέσα σε ένα απελευθερωμένο και πολύπλοκο οικονομικό περιβάλλον (Πετράκης Π., 1998).

Το 1999 η επιτροπή Βασιλείας, λαμβάνοντας υπόψη τις ραγδαίως μεταβαλλόμενες συνθήκες στο χρηματοοικονομικό χώρο, διατύπωσε μια νέα πρόταση γνωστή ως *Βασιλεία II*. Η οριστική έκδοση του κειμένου πραγματοποιήθηκε το 2004 με κύριους στόχους τη διαφάνεια της αγοράς, την πειθαρχία και εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και την ορθότερη κατανομή των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων. Η νέα πρόταση στηρίζεται σε τρεις πυλώνες: α) τροποποίηση του υπολογισμού των ελαχίστων κεφαλαιακών υποχρεώσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου με την προσθήκη πλέον απαιτήσεων για κάλυψη έναντι του *Λειτουργικού Κινδύνου*. Λειτουργικός κίνδυνος είναι η πιθανή ζημιά που οφείλεται σε ελλειπίες εσωτερικές διαδικασίες ελέγχου, σε ανθρώπινες ενέργειες (λάθος ή απάτη), σε ανεπαρκή συστήματα διοίκησης και σε εξωτερικά γεγονότα, β) δίνεται έμφαση στην ανάγκη για αυστηρή αξιολόγηση της δυνατότητας των τραπεζών να υπολογίζουν τους κινδύνους. Συμπεριλαμβάνεται και η αναγκαιότητα διαμόρφωσης και εφαρμογής ενός *stress test*, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη ακραία σενάρια, ώστε να υπολογίζει την επίδραση τους στη λειτουργία της τράπεζας, γ) συμπληρώνει τα θέματα κεφαλαιακής επάρκειας του πρώτου πυλώνα και τα θέματα εποπτείας του δεύτερου. Ουσιαστικά, ρυθμίζεται η υποχρέωση των τραπεζών να δημοσιοποιούν ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία σχετικά με τους αναλαμβανόμενους κινδύνους, ώστε να δώσουν την δυνατότητα στους

επενδυτές να αξιολογήσουν σωστά τις τοποθετήσεις τους στον τραπεζικό κλάδο (Αγγελόπουλος Π., 2005).

Οι κρίσεις του 2000 ξεσκέπασαν πολλές από τις ανεπάρκειες του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου, δηλαδή της Βασιλείας II. Έτσι το 2010 δημοσιεύτηκαν οι εκθέσεις που αφορούσαν το νέο κανονιστικό πλαίσιο του χρηματοπιστωτικού τομέα, *Βασιλεία III* και αποτελούν την απάντηση στις Επιτροπής στα σφάλματα που ανέδειξε η κρίση των τελευταίων ετών. Η Επιτροπή προέβη σε αναθεώρηση και τροποποίηση των υφιστάμενων κανόνων αλλά και σε εισαγωγή νέων, κυρίως όσον αφορά την μακροπροληπτική εποπτεία, η οποία εστιάζει στους κινδύνους για τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως συνόλου, οι οποίοι πηγάζουν από τη συλλογική συμπεριφορά των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, από τις διασυνδέσεις μεταξύ των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών οργανισμών και των αγορών καθώς επίσης από το μακροοικονομικό περιβάλλον.

1.2 Θεσμικό Πλαίσιο Πιστωτικών Ιδρυμάτων

Το θεσμικό πλαίσιο για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών υπάρχει για τρεις κυρίως λόγους:

- Για λόγους προστασίας των επενδυτών
- Για λόγους προστασίας εκείνων με τους οποίους συναλλάσσεται ο οργανισμός
- Για λόγους προστασίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος γενικότερα

Οι δύο πρώτοι λόγοι είναι βασικοί αλλά και άμεσα κατανοητοί. Ο τρίτος λόγος υπαγορεύεται από την ανάγκη να υπαχθούν οι επιχειρήσεις αυτές σε κοινό ρυθμιστικό πλαίσιο. Πράγματι, η χρεοκοπία μιας από αυτές είναι πιθανόν να οδηγήσει σε αποσταθεροποίηση ολόκληρου του χρηματοπιστωτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένης και της εμπιστοσύνης των επενδυτών στην

αγορά, καθώς και της εύρυθμης λειτουργίας των συστημάτων συμψηφισμού και διακανονισμού.

Το θεσμικό πλαίσιο θέτει τους περιορισμούς και δίνει τις κατευθύνσεις που εμπνέουν εμπιστοσύνη στη διαχείριση κινδύνου και αποτελεί κίνητρο για την ανάπτυξη και την αποτελεσματικότερη οργάνωση εσωτερικού ελέγχου μέσα στους τραπεζικούς οργανισμούς. Συγχρόνως, η θεσμοθέτηση κανόνων είναι συχνά αντίθετη με τις απαιτήσεις του ανταγωνισμού, αφού οι κανόνες αυτοί μπορεί να επενεργούν περιοριστικά στις δραστηριότητες και λειτουργίες της τράπεζας.

Από την άλλη όμως, η διαδικασία της απορρύθμισης άφησε ένα κενό το οποίο έπρεπε να συμπληρωθεί με νέους κανόνες και ρυθμίσεις, προσαρμοσμένους στους κινδύνους. Αυτοί οι νέοι κανόνες σχεδιάστηκαν στη Βασιλεία της Ελβετίας, και προσαρμόστηκαν στις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας. Η απελευθέρωση αυτή επίσης δημιούργησε μια σειρά από νέα τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες.

Οι εποπτικές αρχές που είναι υπεύθυνες για τη θεσμοθέτηση του τραπεζικού συστήματος βρίσκονται πάντα προ αντικρουόμενων υποχρεώσεων. Από τη μία μεριά, οφείλουν να ολοκληρώσουν την κύρια αποστολή τους που αφορά τη διατήρηση της αξιοπιστίας του τραπεζικού συστήματος και να προστατεύσουν την αποταμίευση. Από την άλλη, πρέπει να αυξήσουν τον βαθμό ανταγωνισμού μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων κατά τρόπο που να ικανοποιείται και το πρώτο κριτήριο της αποστολής τους. Έτσι το πρώτο δίλημμα είναι αυτό που αναφέρεται στην σχέση μεταξύ κανονιστικού πλαισίου και αποτελεσματικότητας της αγοράς.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι αντιμέτωπη με μια επιπρόσθετη επιλογή. Στη μία άκρη βρίσκονται τα κανονιστικά πλαίσια που έχουν σχεδιαστεί από τις εθνικές εποπτικές αρχές και στηρίζονται στις ιδιοσυγκρασίες της κάθε αγοράς, στις ανάγκες και την ιστορική τους εμπειρία, και στην άλλη βρίσκονται οι κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν στόχο την εναρμόνιση των ρυθμιστικών και κανονιστικών πλαισίων των εθνικών αγορών.

Το βασικότερο κριτήριο για την παρέμβαση των εποπτικών αρχών είναι η ενθάρρυνση του ανταγωνισμού, σε βαθμό που συχνά δημιουργείται η εντύπωση ότι παραβλέπονται οι άλλες δύο λειτουργίες της εποπτικής αρχής, η σταθερότητα του συστήματος και η προστασία των επενδυτών. Τα κυριότερα εργαλεία για την αύξηση του ανταγωνισμού παίρνουν κατά καιρούς διάφορες μορφές, όπως για παράδειγμα απελευθέρωση επιτοκίων και προμηθειών, απαλοιφή των περιορισμών που εμποδίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα να προσφέρουν ειδικές χρηματοοικονομικές υπηρεσίες κ.α. (Συριόπουλος Κ., 2000).

1.3 Κυριότερες Μορφές Και Βασικές Λειτουργίες Τραπεζών

Τα τελευταία έτη οι περισσότερες τράπεζες είναι γενικών συναλλαγών και μπορούν να καλύπτουν όλο το φάσμα των οικονομικών υπηρεσιών. Ωστόσο, με κριτήριο την επιλογή δραστηριοποίησης και εξειδίκευσης σε συγκεκριμένο τομέα επενδυτικών υπηρεσιών μπορούμε να διακρίνουμε τις τράπεζες σε Εμπορικές, Αγροτικές, Επενδυτικές, Κτηματικές, Ναυτιλιακές, Συνεταιριστικές κ.τ.λ.. Αναλυτικότερα:

1.3.1 Εμπορικές Τράπεζες

Έως την απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και των προσφερόμενων σε αυτό υπηρεσιών και προϊόντων, οι εμπορικές τράπεζες απετέλεσαν τη σημαντικότερη μορφή χρηματοπιστωτικού οργανισμού με δυνατότητα προσφοράς των περισσότερο χρηματοοικονομικών προϊόντων. Η εμπειρία αυτή των εμπορικών τραπεζών, σε συνδυασμό με το μέγεθος τους, αποτελεί το συγκριτικό τους πλεονέκτημα στις σημερινές απελευθερωμένες αγορές, με αποτέλεσμα την άμεση υιοθέτηση και προσφορά υπηρεσιών άλλων χρηματοοικονομικών οργανισμών και τη γρήγορη μετεξέλιξη τους στο σύγχρονο πιστωτικό ίδρυμα του ν.2396/60. Αντίθετα, οι λοιποί οργανισμοί δε μπορούν να αναλάβουν το ίδιο εύκολα την προσφορά των πολύπλοκων προϊόντων και υπηρεσιών της εμπορικής τραπεζικής.

Η λειτουργία των εμπορικών τραπεζών συνδέεται τόσο με την άντληση κεφαλαίων πέραν των καταθέσεων και με τη χρήση πολλών άλλων προϊόντων άντλησης, όσο και με τη διοχέτευση των κεφαλαίων αυτών στην οικονομία με τη χορήγηση κάθε μορφής χρηματοδότησης και με κάθε μορφή επένδυσης, διαμορφώνοντας έτσι το πλέον ευρύ χαρτοφυλάκιο τοποθετήσεων.

Παραδοσιακά οι εργασίες των εμπορικών τραπεζών διακρίνονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- *Παθητικές Εργασίες*, δηλαδή τις εργασίες που αποτελούν στοιχεία κυρίως του παθητικού τους, περιλαμβανομένου κάθε μορφής καταθέσεις (όψεως, ταμιευτηρίου, προθεσμίας κλπ) καθώς και κάθε άλλη δραστηριότητα για άντληση και προσέλκυση κεφαλαίων από διάφορες πηγές.
- *Μεσολαβητικές Εργασίες*, στις οποίες περιλαμβάνονται όλες οι υπηρεσίες που παρέχονται από τις εμπορικές τράπεζες έναντι αμοιβής ή προμήθειας, εκτός του επιτοκίου, όπως κίνηση κεφαλαίων, εισπράξεις αξιών, μεσολάβηση στις εισαγωγές - εξαγωγές, φύλαξη τίτλων, ενοικίαση θυρίδων, αγοραπωλησία συναλλάγματος, κοκ.
- *Ενεργητικές Εργασίες*, δηλαδή εργασίες που αποτελούν στοιχεία κυρίως του ενεργητικού τους, στις οποίες περιλαμβάνονται οι χρηματοδοτήσεις και οι λοιπές εργασίες παροχής πίστης, όπως οι εγγυητικές επιστολές ή οι ενέγγυες πιστώσεις, καθώς και οι επενδύσεις κάθε μορφής όπως τοποθετήσεις σε χρεόγραφα ή σε ξένα νομίσματα.

Γνωστές εμπορικές τράπεζες που λειτούργησαν ή λειτουργούν στη χώρα μας είναι η Ιονική Τράπεζα Ελλάδος, η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, η Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος, η Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος, η Alpha Bank, η Γενική Τράπεζα Ελλάδος, η Τράπεζα Πειραιώς και η EFG Eurobank Ergasias (Αγγελόπουλος Π., 2005).

1.3.2 Αγροτικές Τράπεζες

Βασικός στόχος των αγροτικών τραπεζών είναι η χρηματοδότηση και η ανάπτυξη του Γεωργικού Τομέα. Σχετική τράπεζα στη χώρα μας είναι η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος. Ωστόσο σήμερα οι δραστηριότητες της έχουν διευρυνθεί και αφορούν πολλούς κλάδους της οικονομίας, αλλά και το σύνολο των κύριων επενδυτικών υπηρεσιών. Είναι όμως προφανές ότι το συγκριτικό πλεονέκτημα της συνεργασίας της με επιχειρήσεις και φορείς του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας παραμένει. Εκτενής αναφορά στην Αγροτική Τράπεζα ακολουθεί σε επόμενη ενότητα της εργασίας.

1.3.3 Επενδυτικές Τράπεζες

Οι τράπεζες επενδύσεων δραστηριοποιούνται στη χρηματοδότηση μεγάλων επιχειρήσεων μέσω κοινοπρακτικών ή ομολογιακών δανείων, καθώς και με άλλες μορφές μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων, στη συμμετοχή σε αρχικές δημόσιες εγγραφές με την ιδιότητα του αναδόχου και την εισαγωγή μετοχών στα χρηματιστήρια και στη χρηματοδότηση μεγάλων έργων. Παράλληλα, δραστηριοποιούνται στην συμμετοχή, με την ιδιότητα του συμβούλου, στις ιδιωτικοποιήσεις, στις εξαγωγές και συγχωνεύσεις επιχειρήσεων και στην παροχή συμβουλών διαχείρισης ενεργητικού - παθητικού. Στην Ελλάδα ως τράπεζες επενδύσεων έχουν λειτουργήσει η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α.), η Ελληνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Ε.Β.Α.) και η Τράπεζα Επενδύσεων. Οι δύο τελευταίες απορροφήθηκαν από την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος ενώ η Ε.Τ.Β.Α. εξαγοράστηκε το 2001 από την Τράπεζα Πειραιώς.

Δεδομένου των μεταβολών στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα και ιδιαίτερα της ουσιαστικής και θεσμικής κατάργησης και διαφοροποίησης της εμπορικής και επενδυτικής τραπεζικής, οι υπηρεσίες των τραπεζών επενδύσεων προσφέρονται ή μπορούν να προσφέρονται πλέον από κάθε πιστωτικό ίδρυμα με την ίδρυση και λειτουργία επενδυτικής υπηρεσίας. Αυτό δεν συνεπάγεται και τον αποκλεισμό ενός πιστωτικού ιδρύματος από την πιθανή επιλογή του να

εξειδικευθεί αποκλειστικά ή κυρίως στην παροχή υπηρεσιών επενδυτικής τραπεζικής (Αγγελόπουλος Π., 2005).

1.3.4 Κτηματικές Τράπεζες

Κύρια δραστηριότητα των κτηματικών τραπεζών αποτελεί η χορήγηση στεγαστικών δανείων, δηλαδή η χρηματοδότηση ιδιωτών για αγορά ή ανέγερση κατοικίας. Στη χώρα μας, σε συνεργασία με το δημόσιο, κάλυψαν και τις ανάγκες αγοράς η ανέγερση πρώτης κατοικίας με επιδότηση του επιτοκίου των δανείων. Παράλληλα δραστηριοποιούνται στη χρηματοδότηση παγίων εγκαταστάσεων. Σήμερα στεγαστικά δάνεια για πρώτη κατοικία με επιδοτούμενο επιτόκιο ή για κατοικία προς εκμετάλλευση ή για επένδυση χορηγούνται από όλα τα πιστωτικά ιδρύματα. Οι στεγαστικές τράπεζες που λειτούργησαν στην χώρα μας είναι η Εθνική Κτηματική Τράπεζα Ελλάδος και η Εθνική Στεγαστική Τράπεζα οι οποίες σήμερα έχουν συγχωνευτεί με άλλες.

1.3.5 Ναυτιλιακές Τράπεζες

Οι ναυτιλιακές τράπεζες εξειδικεύονται στη χρηματοδότηση της ναυτιλίας, τόσο της ποντοπόρου όσο και της ακτοπλοΐας. Παράλληλα εξυπηρετούν και τις ανάγκες των ναυτικών και των ναυτιλιακών εταιριών και σε όλα τα άλλα τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες όπως καταθέσεις, επενδύσεις, κοκ. Η χρηματοδότηση των ναυτιλιακών εταιρειών για την κατασκευή και αγορά πλοίων, για κεφάλαιο κινήσεως κτλ, απαιτεί μεγάλη εξειδίκευση αφού η νομική τους μορφή διαφέρει σε πολλά σημεία από αυτή των λοιπών εταιριών. Παράλληλα, σε πολλές περιπτώσεις στις διαδικασίες χρηματοδότησης και στις σχετικές συμβάσεις, κύριες και παρεπόμενες, παρεμβάλλεται το δίκαιο χωρών περισσοτέρων της μίας. Για παράδειγμα η εγγραφή ναυτικής υποθήκης απαιτεί αρκετά πιο σύνθετη διαδικασία από αυτή της εγγραφής απλής υποθήκης σε κάποιο ακίνητο (Αγγελόπουλος Π., 2005).

1.3.6 Συνεταιριστικές Τράπεζες

Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και το θεσμικό πλαίσιο τα Συνεταιριστικά Πιστωτικά Ιδρύματα είναι Αστικοί Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί οι οποίοι αφού συγκεντρώσουν το ελάχιστο κεφάλαιο και εκπληρώσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις λαμβάνουν άδεια λειτουργίας Πιστωτικού Ιδρύματος από την Τράπεζα της Ελλάδος, ύστερα από αίτημα τους και διενεργούν όλες τις τραπεζικές εργασίες που αποτελούν αντικείμενο δραστηριότητας των Εμπορικών Τραπεζών, μόνο σε επίπεδο του Νομού που δραστηριοποιούνται. Οι Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί που λαμβάνουν άδεια να λειτουργήσουν ως Πιστωτικό Ίδρυμα δεν μεταβάλλουν την νομική προσωπικότητά τους και επιτρέπεται να χρησιμοποιούν στην επωνυμία τους τον όρο «Συνεταιριστική Τράπεζα».

Σήμερα λειτουργούν 16 συνολικά Συνεταιριστικές Τράπεζες από τις οποίες 7 δραστηριοποιούνται στη γεωγραφική τους περιφέρεια, 6 ασκούν την δραστηριότητά τους σε επίπεδο Νομού και 3 Συνεταιριστικές Τράπεζες έχουν άδεια λειτουργίας σε επίπεδο Επικράτειας. Παράλληλα λειτουργούν 8 Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί οι οποίοι εκτός των προσπαθειών για μετεξέλιξη τους σε Συνεταιριστικές Τράπεζες, δραστηριοποιούνται με τη χορήγηση δανείων ή άλλων οικονομικών διευκολύνσεων στα μέλη τους.

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες και οι Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί έχουν ιδρύσει την Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος (ΕΣΤΕ) που αποτελεί το όργανο εκπροσώπησης, υποστήριξης και ανάπτυξης της Συνεταιριστικής Πίστης στη χώρα μας. Η ΕΣΤΕ, ιδρύθηκε στις 22/7/1995 με πρωτοβουλία των Συνεταιριστικών Τραπεζών Λαμίας, Ιωαννίνων, Παγκρήτιας και Αχαϊκής και του Πιστωτικού Συνεταιρισμού Κορινθίας «Ο ΕΡΜΗΣ». Είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών (European Association of Co-operative Banks - EACB) και της Διεθνούς Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών (International Co-operative Banking Association - ICBA). Σήμερα η ΕΣΤΕ αριθμεί 25 μέλη, από τα οποία τα 16 είναι Συνεταιριστικές Τράπεζες, τα 8 Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί και 1 Χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα.

Εκτός από τους παραπάνω οργανισμούς στη χώρα μας λειτουργούν και δυο ειδικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα το καθένα από τα οποία καλύπτει συγκεκριμένες ανάγκες της οικονομίας και έχουν εξαιρεθεί από την εφαρμογή του ν.2076/92. Αυτά είναι το **Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων** το οποίο ιδρύθηκε το 1912, και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών και το **Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο**.

1.3.7 Κεντρική Τράπεζα

Σε κάθε περίπτωση διακριτός και διαφορετικός είναι ο ρόλος των Κεντρικών Τραπεζών οι οποίες αποτελούν τις εποπτικές αρχές των πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς επίσης στηρίζουν την οικονομία με την άσκηση της νομισματικής, της πιστωτικής και της συναλλαγματικής πολιτικής, ενώ έχουν και το προνόμιο της έκδοσης του χρήματος. Στη χώρα μας ο ρόλος της Κεντρικής Τράπεζας, δηλαδή της **Τράπεζας της Ελλάδος**, είναι ιδιαίτερα σημαντικός, αφού από τις αρχές του 2001 έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών και στο Ευρωσύστημα που περιλαμβάνει την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες των κρατών μελών στην Ευρωπαϊκής Ένωσης που ανήκουν στη ζώνη του ευρώ (Αγγελόπουλος Π., 2005).

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η κεντρική τράπεζα της χώρας, ιδρύθηκε το 1927 βάση ενός Παραρτήματος του Πρωτοκόλλου της Γενεύης και άρχισε να λειτουργεί τον Μάιο του 1928. Ως έδρα της ορίζεται από το Καταστατικό της η Αθήνα, ενώ διατηρεί 17 υποκαταστήματα, 38 πρακτορεία και 9 θυρίδες σε όλη την Ελλάδα.

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες της Ευρωπαϊκής Τράπεζας (ΕΚΤ), πρωταρχικός στόχος των Κεντρικών Τραπεζών της ΕΕ και κατά συνέπεια και της Τράπεζας της Ελλάδος, είναι η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών. Κύριες αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος είναι:

- Η άσκηση εποπτείας στα πιστωτικά ιδρύματα
- Η άσκηση της νομισματικής πολιτικής

- Η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών
- Η εφαρμογή των οδηγιών της ΕΚΤ
- Η έκδοση των τραπεζογραμμάτων (αποκλειστικό προνόμιο)
- Η ταμειακή διαχείριση των εσόδων και εξόδων του δημοσίου
- Η υλοποίηση των κοινών κανόνων και η άσκηση της συναλλαγματικής πολιτικής
- Η διαχείριση και αξιοποίηση των επίσημων συναλλαγματικών αποθεμάτων της χώρας
- Η διαχείριση της έκδοσης και αποπληρωμής των τίτλων του δημοσίου
- Η διαχείριση του χαρτοφυλακίου των χρεογράφων των οργανισμών του δημόσιου τομέα
- Η συλλογή στατιστικών στοιχείων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
- Η προώθηση και επίβλεψη της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών, με σκοπό τη σταθερότητα, την αξιοπιστία και την αποδοτικότητα τους. Στο πλαίσιο της αρμοδιότητας αυτής, παρακολουθεί και επιβλέπει μεταξύ άλλων το σύστημα πληρωμών ΔΙΑΣ και το Γραφείο Συμψηφισμού Αθηνών. Από τις 19 Μαΐου 2008 συμμετέχει στο Target2, το νέο διευρωπαϊκό σύστημα ταχείας μεταφοράς κεφαλαίων και διακανονισμού σε συνεχή χρόνο.

Άλλες αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος είναι: 1) η εποπτεία και ο έλεγχος των ασφαλιστικών επιχειρήσεων καθώς και των διαμεσολαβητών στις ασφαλίσσεις, 2) έχει την ευθύνη για τη διαχείριση και τη λειτουργία του Συστήματος Παρακολούθησης Συναλλαγών επί τίτλων με λογιστική μορφή (άυλοι τίτλοι), 3) έχει την ευθύνη της λειτουργίας της Ηλεκτρονικής Δευτερογενούς Αγοράς Τίτλων, 4) εξυπηρετεί το ελληνικό δημόσιο ως ταμίας και εντολοδόχος του και 5) δημοσιεύει εκθέσεις και διεξάγει ερευνητικό έργο στο πλαίσιο της παρακολούθησης και ανάλυσης της οικονομικής συγκυρίας.

Ο προληπτικός έλεγχος των τραπεζών γίνεται με την παρακολούθηση των δεικτών φερεγγυότητας και της κεφαλαιακής επάρκειας αυτών που προκύπτουν από τους κινδύνους της αγοράς και

υπολογίζονται βάση των διατάξεων της Σύμβασης της Βασιλείας. Η Τράπεζα της Ελλάδος έχει τη δυνατότητα ανάκλησης της άδειας λειτουργίας μιας τράπεζας όταν διαπιστωθούν ψευδή ή ανακριβή στοιχεία, περιορισμένη κεφαλαιακή επάρκεια ή μη αποδοχή ελέγχου από τις εποπτικές αρχές. Οι άμεσες διοικητικές παρεμβάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος, τόσο στον καθορισμό των επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων, όσο και στους περιορισμούς των χρηματοδοτήσεων, έχουν μειωθεί ή και καταργηθεί. Με την εποπτεία επιδιώκεται η διαφάνεια των λειτουργιών, η ισχυροποίηση και σταθερή πορεία των τραπεζών και η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος (Αγγελόπουλος Π., 2005).

Κύρια αποστολή κάθε Κεντρικής Τράπεζας είναι η στήριξη της οικονομικής σταθερότητας και της ανάπτυξης με την άσκηση της ανάλογης νομισματικής (δεν ισχύει για τις Κεντρικές Τράπεζες των κρατών μελών της Ε.Ε.) και συναλλαγματικής πολιτικής. Τα μέσα της νομισματικής πολιτικής που χρησιμοποιούν οι Κεντρικές Τράπεζες είναι:

- i. Το ποσοστό των υποχρεωτικά δεσμευμένων καταθέσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων. Με την αλλαγή του ποσοστού αυτού η κεντρική τράπεζα παρεμβαίνει έμμεσα στις αγορές χρήματος με δύο τρόπους. Πρώτον αναγκάζει τα πιστωτικά ιδρύματα να μεταβάλλουν το ύψος των χρηματοδοτήσεων τους καθώς αυτές θα περιοριστούν σε περίπτωση αύξησης για παράδειγμα του ποσοστού. Επίσης αύξηση του ποσοστού μπορεί να οδηγήσει την τράπεζα σε πώληση τίτλων που πιθανόν έχει στο χαρτοφυλάκιο της.
- ii. Το αναπροεξοφλητικό επιτόκιο. Πολύ συχνά οι τράπεζες αντλούν ρευστότητα δηλαδή δανείζονται από την κεντρική τράπεζα. Το επιτόκιο με το οποίο η κεντρική τράπεζα δανείζει τις τράπεζες είναι το αναπροεξοφλητικό επιτόκιο. Με την αλλαγή του, οι κεντρικές τράπεζες παρεμβαίνουν άμεσα και αποτελεσματικά στις αγορές χρήματος, αξιοποιώντας μια εύκολη εναλλακτική λύση για άντληση κεφαλαίων, είτε για να καλύψουν προβλήματα ρευστότητας, είτε για να καλύψουν ελλείψεις στις αναγκαίες

υποχρεωτικά δεσμευμένες καταθέσεις, είτε για να διαχειριστούν προβλήματα του ενεργητικού ή του παθητικού τους. Το ύψος του επιτοκίου αυτού επηρεάζει την απόφαση των τραπεζών για χρήση της διευκόλυνσης από την κεντρική τράπεζα και φυσικά θα μεταφερθεί μέσω των χρηματοδοτήσεων στους πελάτες τους.

- iii. Η πολιτική της ανοιχτής αγοράς. Με τη διενέργεια πράξεων ανοιχτής αγοράς οι κεντρικές τράπεζες παρεμβαίνουν στις αγορές χρήματος, αφού αγοράζουν ή πωλούν τίτλους του δημοσίου σε καθορισμένες τιμές και αποδόσεις, σύμφωνα με τις ανάγκες του δημοσίου. Οι τίτλοι αυτοί έχουν εκδοθεί από την κυβέρνηση για τη χρηματοδότηση δημοσιοοικονομικών ελλειμμάτων και με την αγορά τους από τις τράπεζες η κεντρική τράπεζα αυξάνει τη ρευστότητα και την προσφορά χρήματος στην οικονομία (Αγγελόπουλος Π., 2005).

1.4 Διεθνείς Τραπεζικοί Οργανισμοί

Η περίοδος μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου συνοδεύτηκε από μία ταχεία αύξηση του διεθνούς εμπορίου, καθιστώντας έτσι αναγκαία την επέκταση της τραπεζικής δραστηριότητας εκτός των γεωγραφικών ορίων κάθε χώρας. Η ανάγκη χρηματοδότησης των διεθνών εμπορικών συναλλαγών καθώς και η εξυπηρέτηση πελατών που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό, αποτέλεσαν τους βασικότερους προσδιοριστικούς παράγοντες της ενίσχυσης της τάσης διεθνοποίησης των εθνικών χρηματαγορών.

1.4.1 Παγκόσμια Τράπεζα

World Bank

Ιδρύθηκε το 1944 με σκοπό τη χρηματοδότηση των αναπτυσσόμενων χωρών που επιδιώκουν τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και τον περιορισμό φαινομένων υπανάπτυξης μέσω της χορήγησης δανείων και της παροχής τεχνικής βοήθειας. Για την επίτευξη των στόχων της συνεργάζεται τόσο με φορείς του δημοσίου

όσο και του ιδιωτικού τομέα. Αποτελείτε από πέντε διαφορετικούς, με διακεκριμένους ρόλους, αλλά στενά συνεργαζόμενους οργανισμούς:

- i. **Παγκόσμια Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (IBRD - International Bank for Reconstruction and Development)**. Ιδρύθηκε το 1945 με κύριο στόχο τον περιορισμό των περιπτώσεων λοιμών στις χώρες μέλη μέσω δανείων έργων υποδομής και ανάπτυξης.
- ii. **Διεθνής Αναπτυξιακός Οργανισμός (IDA - International Development Association)**. Ιδρύθηκε το 1960 και χρηματοδοτεί με άτοκα δάνεια προσπάθειες για βελτίωση της εκπαίδευσης, της περίθαλψης, της ποιότητας νερού, των συστημάτων καθαριότητας, κοκ, στοχεύοντας παράλληλα και στη διαμόρφωση συνθηκών σταθερής οικονομικής ανάπτυξης.
- iii. **Διεθνής Οργανισμός Χρηματοδότησης (IFC - International Finance Cooperation)**. Ιδρύθηκε το 1956 και διοικείται από το Συμβούλιο Των Διοικητών που αποτελείται από εκπροσώπους των 180 κρατών μελών και από το Συμβούλιο Των Διευθυντών που αποτελείται από τους εκτελεστικούς διευθυντές της Παγκόσμιας Τράπεζας. Οι δραστηριότητες του οργανισμού αφορούν στην παροχή συμβουλών σε αναπτυσσόμενες χώρες και στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων των χωρών αυτών σε επενδύσεις υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου και παραγωγικές επενδύσεις.
- iv. **Οργανισμός Πολυμερούς Ασφάλισης Επενδύσεων (MIGA - Multilateral Investment Guarantee Agency)**. Ιδρύθηκε το 1988 με σκοπό την ενθάρρυνση πραγματοποίησης ξένων επενδύσεων σε αναπτυσσόμενες χώρες με την παροχή εγγυήσεων στους επενδυτές για κάλυψη μη επιχειρηματικών κινδύνων, όπως διακυμάνσεις του νομίσματος, πόλεμος, κοινωνικές ταραχές κτλ.
- v. **Διεθνές Κέντρο Διακανονισμού των Διαφορών εξ Επενδύσεων (ICSID - International Centre for Settlement of Investment Disputes)**. Ιδρύθηκε το 1966 με σκοπό την παροχή διευκολύνσεων και τη διαμόρφωση θετικού επενδυτικού

κλίματος σε αναπτυσσόμενες χώρες ώστε να προσελκύσουν ξένες επενδύσεις.

1.4.2 Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

European Investment Bank

Χρηματοπιστωτικός οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που σύμφωνα με τη συνθήκη της Ρώμης έχει ως αποστολή να συμβάλει στην ισόρροπη ανάπτυξη και ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού χώρου. Ιδρύθηκε το 1958 και έχει έδρα το Λουξεμβούργο. Χρηματοδοτεί έργα και επενδύσεις ανάπτυξης σχεδόν πάντα σε συνεργασία με πιστωτικούς οργανισμούς.

1.4.3 Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών

Bank for International Settlements

Διεθνής οργανισμός που στηρίζει τη διεθνή οικονομική και νομισματική συνεργασία και λειτουργεί ως τράπεζα των κεντρικών τραπεζών. Δημιουργήθηκε με τις Συμφωνίες της Χάγης του 1930 και εδρεύει στη Βασιλεία της Ελβετίας όπου και συνεδριάζει η Επιτροπή της Βασιλείας, που διαμορφώνει τους κανόνες εποπτείας και κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων (Αγγελόπουλος Π., 2005).

1.5 Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα Στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία τα οποία εκδίδει η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, τα ελληνικά και ξένα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα είναι τα εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ		
		ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ / ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
A	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	3921
A1	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	3634
1	Εθνική Τράπεζα Ελλάδος	575
2	Alpha Bank	431
3	Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος	368
4	EFG Eurobank-Ergasias	432
5	Τράπεζα Πειραιώς	357
6	Γενική Τράπεζα Ελλάδος	139
7	Marfin-Εγνατία	186
8	Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος	482
9	Τράπεζα Αττικής	80
10	Millenium Bank	163
11	Proton Τράπεζα	32
12	Τράπεζα Probank	102
13	Πανελλήνια Τράπεζα	31
14	First Business Bank	19
15	Aspis Bank	73
16	Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο	154
17	Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων	4
18	Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος	5
19	Aegean Baltic Bank	1
A2	ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ	287
A2i	Μέλη της Ε.Ε.	
20	Bayerische HVB	1
21	HSBC Bank	19
22	BNP Paribas (Hellas)	1
23	INTESA SANPAOLO S.p.A.	4
24	CITIBANK	84
25	F.C.E. Bank Plc	1
26	EUROHYPO AG.	1
27	Union de Creditos Inmobiliarios	2
28	Τράπεζα Κύπρου	166
29	BNP Securities Services	1
30	Fortis Bank	1
31	Daimlerchrysler Bank Polska	1
32	Deutsche Bank	1
33	Unicredit Bank	1
A2ii	Μη Μέλη της Ε.Ε.	
34	Bank of America National Association	1
35	KEDR	1
36	Bank Saderat Iran	1
B	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ	177
Γ	ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	65
ΣΥΝΟΛΟ :		4163

Πίνακας 1.5.1

Πιστωτικά Ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα
(Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών - Στοιχεία 2009)

1.5.1 Εθνική Τράπεζα Ελλάδος

Με τη μεγαλύτερη και ισχυρότερη παρουσία στον Ελλαδικό χώρο, αλλά και με το δυναμικό προφίλ της στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο ηγείται του μεγαλύτερου και ισχυρότερου ομίλου χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε το 1841 ως εμπορική τράπεζα και μέχρι την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος το 1928 είχε το εκδοτικό προνόμιο. Εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών ήδη από την ίδρυσή του, το 1880, ενώ από τον Οκτώβριο του 1999, η μετοχή της Τράπεζας διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Η Εμπορική Τράπεζα δραστηριοποιείται στις εγχώριες και στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και χρήματος, προσφέροντας ένα πλήρες φάσμα παραδοσιακών και σύγχρονων τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών, που καλύπτουν τις αποταμιευτικές, χρηματοδοτικές και επενδυτικές ανάγκες της πελατείας της.

1.5.2 Alpha Bank

Ιδρυθείσα το 1879 είναι σήμερα μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες στην Ελλάδα με δραστηριότητες οι οποίες καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των οικονομικών υπηρεσιών. Δραστηριοποιείται και στη διεθνή τραπεζική αγορά με παρουσία στην Κύπρο, στη Ρουμανία, στη Βουλγαρία, στη Σερβία, στην Ουκρανία, στην Αλβανία, στην Π.Γ.Δ.Μ. και στη Μεγάλη Βρετανία.

1.5.3 Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος

Ιδρύθηκε το 1907 και είναι εισηγμένη στο ΧΑ από το 1909. Τον Ιούνιο του 2000 σύναψε συμφωνία στρατηγικής συνεργασίας με το διεθνή χρηματοοικονομικό όμιλο της Crédit Agricole, που σήμερα κατέχει το 100% του μετοχικού της κεφαλαίου. Δραστηριοποιείται στις εγχώριες και στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και χρήματος, προσφέροντας ένα πλήρες φάσμα παραδοσιακών και σύγχρονων τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών, που καλύπτουν τις αποταμιευτικές, χρηματοδοτικές και επενδυτικές ανάγκες της πελατείας της.

1.5.4 EFG Eurobank Ergasias

Ιδρύθηκε το 1990 με αρχική επωνυμία «Ευρωεπενδυτική Τράπεζα» και στόχο την παροχή κυρίως επενδυτικών υπηρεσιών. Με την απελευθέρωση της αγοράς λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα, η Τράπεζα επαναπροσδιόρισε τους στρατηγικούς της στόχους. Ο όμιλος Eurobank EFG έχει σημαντική παρουσία σε 10 χώρες: Ελλάδα, Βουλγαρία, Σερβία, Ρουμανία, Τουρκία, Πολωνία, Ουκρανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Λουξεμβούργο και Κύπρο. Είναι μέλος του ομίλου EFG Group, ενός διεθνούς τραπεζικού ομίλου με παρουσία σε 40 χώρες. Στις 29 Αυγούστου 2011, τα Διοικητικά Συμβούλια της Alpha Bank και της Eurobank EFG ανακοίνωσαν ότι κατέληξαν σε συμφωνία για τη συγχώνευση των δύο τραπεζών.

1.5.5 Τράπεζα Πειραιώς

Ιδρύθηκε το 1916. Για πολλές δεκαετίες λειτούργησε ως ιδιωτική Τράπεζα και το 1975 πέρασε υπό κρατικό έλεγχο, όπου και παρέμεινε μέχρι το 1991. Από το Δεκέμβριο του 1991 ιδιωτικοποιήθηκε ξανά. Σήμερα η Τράπεζα Πειραιώς ηγείται ενός Ομίλου επιχειρήσεων που καλύπτουν το σύνολο των εργασιών και δραστηριοτήτων του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα. Η παρουσία του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς στο εξωτερικό εστιάζεται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και Ανατολική Μεσόγειο, παράλληλα με παρουσία στα μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα του Λονδίνου και της Νέας Υόρκης.

1.5.6 Γενική Τράπεζα Ελλάδος

Η Γενική Τράπεζα της Ελλάδας είναι ένας χρηματοδοτικός όμιλος που παρέχει πλήρεις τραπεζικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Η τράπεζα ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1937 και τον Ιανουάριο του 1985 έγινε εισαγωγή μετοχών της Τράπεζας για διαπραγμάτευση στην Κύρια Αγορά του Χ.Α.Α.. Στις 5 Μαρτίου 2004 ο όμιλος της Société Générale γίνεται ο κυριότερος μέτοχος με το 50,01% και το όνομα της τράπεζας αλλάζει από Γενική Τράπεζα της Ελλάδας σε Geniki Bank. Το Σεπτέμβριο του 2005 το ποσοστό αυξήθηκε σε 52,32%.

1.5.7 Marfin Egnatia Bank

Πρόκειται για τη θυγατρική της Marfin Popular Bank στην Ελλάδα με εποπτεία από την Κεντρική Τράπεζα Κύπρου και την Τράπεζα της Ελλάδος ως αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Η Marfin Popular Bank με έδρα στην Κύπρο αποτελεί ένα ηγετικό χρηματοοικονομικό οργανισμό που εξελίσσεται σταθερά σε 12 χώρες. Μέσα από τις θυγατρικές της εταιρείες και ένα διευρυμένο δίκτυο καταστημάτων, η Marfin Popular Bank προσφέρει ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

1.5.8 Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος

Ιδρύθηκε το 1929. Λειτουργήσε αρχικά ως ένα εξειδικευμένο πιστωτικό ίδρυμα, με σκοπό την υποστήριξη και ανάπτυξη του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα, ο οποίος παραμένει και σήμερα ένας από τους βασικούς πυλώνες δραστηριοποίησής της. Σήμερα, ο ρόλος της ΑΤΕbank έχει διευρυνθεί με επέκταση σε όλα τα πεδία τραπεζικών εφαρμογών. Στις 27 Ιουλίου 2012, η Τράπεζα της Ελλάδος προχώρησε στη μεταβίβαση του υγιούς τμήματος της Αγροτικής Τράπεζας στην Τράπεζα Πειραιώς.

1.5.9 Attica Bank

Η Attica Bank, πρώην Τράπεζα Αττικής, είναι μία ελληνική τράπεζα που ανήκει στον ομώνυμο χρηματοπιστωτικό όμιλο. Εδρεύει στην Αθήνα και λειτουργεί ως Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρία από το 1925. Είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και οι κυριότεροι μέτοχοι της είναι το Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών - Εργοληπτών - Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ), το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

1.5.10 Millennium Bank

Ξεκίνησε τη λειτουργία της το 2000, εισάγοντας μια νέα, πελατοκεντρική φιλοσοφία στην Ελληνική τραπεζική αγορά, βασισμένη στο τρίπτυχο υψηλή ποιότητα υπηρεσιών - καινοτόμα τραπεζικά προϊόντα - τεχνολογία αιχμής. Αυτή η καινοτόμος στρατηγική την

καθιέρωσε ως τη νέα δύναμη του Ελληνικού τραπεζικού χώρου, επιτυγχάνοντας ταχύτετους ρυθμούς ανάπτυξης δικτύου και μεγεθών. Είναι μέλος του διεθνούς ομίλου Millennium που της παρέχει παγκόσμιο βεληνεκές και τεράστια τραπεζική τεχνογνωσία.

1.5.11 Proton Τράπεζα

Ιδρύθηκε το 2001 και ξεκίνησε επίσημα τη λειτουργία της το 2002 ως επενδυτική Τράπεζα. Το Δεκέμβριο του 2005 εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αθηνών και το 2006 απορρόφησε την Omega Τράπεζα. Το 2008 οι βασικοί της μέτοχοι συμφώνησαν να πουλήσουν πακέτο μετοχών στην Τράπεζα Πειραιώς, με σκοπό τη μετέπειτα απορρόφησή της Proton από την Πειραιώς όμως η συμφωνία ακυρώθηκε με αίτημα της Proton και τη σύμφωνη γνώμη της Πειραιώς, όταν η πρώτη έκανε αίτηση για να μπει στο πρόγραμμα βοήθειας της ελληνικής κυβέρνησης. Τον Νοέμβριο του 2011, η τράπεζα ζήτησε κεφαλαιακή ενίσχυση από την Ελληνική Κυβέρνηση και εντάχθηκε στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ). Η απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών πάρθηκε έπειτα από απαίτηση της Τράπεζας της Ελλάδος. Ουσιαστικά πρόκειται για την πρώτη κρατικοποίηση που προέκυψε κατά την διάρκεια της κρίσης χρέους της Ελλάδας που ξεκίνησε το 2010. Με την κεφαλαιοποίηση από το ΤΧΣ η τράπεζα χωρίστηκε σε δύο επιχειρηματικές οντότητες, την παλαιά Proton η οποία κράτησε τις απαιτήσεις παλαιών μετοχών και τμήμα του ισολογισμού και τη νέα Proton, στην οποία μεταφέρθηκαν οι καταθέσεις ιδιωτών, επιχειρήσεων, τραπεζών και δημοσίου, το δίκτυο καταστημάτων και οι δραστηριότητες της παλαιάς Proton η οποία τέθηκε σε εκκαθάριση.

1.5.12 Τράπεζα Probank

Ιδρύθηκε το 2001 και απευθύνεται σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις όλων των κλάδων της οικονομίας, παρέχοντας εξατομικευμένες τραπεζικές υπηρεσίες, με γνώμονα την άμεση και ταχύτατη εξυπηρέτηση, για όλο το φάσμα των χρηματοοικονομικών αναγκών τους. Προκειμένου να προσφέρει ολοκληρωμένο πλαίσιο εξυπηρέτησης

στους πελάτες της, ίδρυσε θυγατρικές εταιρείες που εξειδικεύονται στη χρηματοδοτική μίσθωση, στη μακροχρόνια μίσθωση για τη χρηματοδότηση αγοράς αυτοκινήτου, στη διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων, στην παροχή τραπεζοασφαλιστικών λύσεων, καθώς και στην παροχή χρηματοοικονομικών συμβουλευτικών υπηρεσιών, αποτελώντας πλέον Όμιλο συνολικής παροχής κυρίων τραπεζικών και συμπληρωματικών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Έχοντας το κατάστημα σαν το κύριο, οργανωτικά, σημείο της Probank, το προσωπικό της είναι το σημαντικότερο στοιχείο του Ενεργητικού της, γι' αυτό συμμετέχει στα κέρδη και είναι ο μεγαλύτερος μέτοχός της.

1.5.13 Πανελλήνια Τράπεζα

Η Πανελλήνια Τράπεζα Α.Ε. ξεκίνησε την λειτουργία της το 2001 και αποτελεί τη φυσική εξέλιξη του νέου ελληνικού, αποκεντρωμένου και ταχύτατα αναπτυσσόμενου οικονομικού συνεταιριστικού κινήματος. Οι 16 Συνεταιριστικές Τράπεζες και οι 13 Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί της χώρας, αφενός μεν για λόγους επίτευξης οικονομιών κλίμακας αφετέρου δε λόγω εμπορικού ανταγωνισμού, προέβησαν στην ίδρυση ενός κεντρικού και ανεξάρτητου οργανισμού. Το σύνολο των 29 αναφερθέντων ιδρυμάτων εκπροσωπούν πάνω από 180.000 μετόχους οι οποίοι αποτελούν ταυτόχρονα την πελατειακή - συνεταιριστική τους βάση.

1.5.14 First Business Bank

Ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2001 εξαγοράζοντας το χαρτοφυλάκιο και το δίκτυο καταστημάτων της канаδικής Bank of Nova Scotia στην Ελλάδα. Το χαρτοφυλάκιο που εξαγοράστηκε ήταν απολύτως υγιές και επικεντρωνόταν στους τομείς της ναυτιλίας και των ξενοδοχείων, αλλά περιλάμβανε και ένα μεγάλο αριθμό βιομηχανικών και εμπορικών επιχειρήσεων σε διάφορους κλάδους. Η Bank of Nova Scotia είχε μακρόχρονη παρουσία στην ελληνική τραπεζική αγορά, διέθετε καταρτισμένα και εξειδικευμένα στελέχη και ισχυρά θεμελιωμένες πελατειακές σχέσεις. Από την ίδρυση της μέχρι σήμερα, η FBBank

ενίσχυσε τις σχέσεις αυτές αλλά και διεύρυνε το πελατολόγιο της με την προσθήκη νέων σημαντικών πελατών σε διάφορους κλάδους της οικονομίας.

1.5.15 T Bank

Ιδρύθηκε το 1992 με το διακριτικό τίτλο Ασπς Στεγαστική Τράπεζα Α.Ε. και απετέλεσε την πρώτη ιδιωτική στεγαστική τράπεζα στην Ελλάδα. Το 2001 ενεκρίθη η επέκταση του σκοπού της με τη μετατροπή της από στεγαστική σε εμπορική και η αλλαγή της επωνυμίας της σε Aspis Bank A.T.E.. Το 2010, μετά την είσοδο του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου Ελλάδος Α.Τ.Ε. στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, ενεκρίθη η αλλαγή της επωνυμίας σε T Bank A.T.E.. Το Δεκέμβριο του 2011, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος προχώρησε στην υποβολή προσφοράς και απόκτηση των περιουσιακών στοιχείων της τράπεζας T Bank ATE, εκτός ορισμένων συγκεκριμένων υποχρεώσεων, σύμφωνα με τη διαδικασία που ενεργοποίησε η Τράπεζα της Ελλάδος.

1.5.16 Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος

Ιδρύθηκε το 1900 στην ανεξάρτητη τότε Κρητική Πολιτεία. Λίγο μετά την ένωση της Κρητικής Πολιτείας με την υπόλοιπη Ελλάδα, μεταφέρει το 1915 την έδρα του στην Αθήνα. Το 2002 η εταιρική μορφή του μετατρέπεται σε Ανώνυμη Εταιρεία ενώ το 2006 του χορηγείται άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος την οποία δεν είχε αφού λειτουργούσε για χρόνια ως δημόσια υπηρεσία, απευθείας υπαγόμενη στο Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών. Το ίδιο έτος εισάγεται στο χρηματιστήριο αξιών Αθηνών. Έπαιξε σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση δημοσίων έργων κυρίως τη περίοδο του μεσοπολέμου.

1.5.17 Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων

Ιδρύθηκε το 1839. Είναι αυτόνομος χρηματοπιστωτικός οργανισμός υπό την εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών, για την εξυπηρέτηση του Δημόσιου και Κοινωνικού συμφέροντος. Σκοπός της ιδρύσεώς του ήταν η αποκλειστική φύλαξη και διαχείριση κάθε είδους παρακαταθήκης. Διαχρονικά και παράλληλα με την εξέλιξη της λειτουργίας του

Κράτους και της Εθνικής Οικονομίας, το Ταμείο Παρακαταθηκών & Δανείων, πέρα από τη διαφύλαξη της Δημόσιας παρακατάθεσης, ανέπτυξε και άλλες δραστηριότητες και κυρίως στον τομέα διαχείρισης κεφαλαίων διαφόρων φορέων του Δημοσίου. Από το σύνολο των δραστηριοτήτων του δημιουργήθηκαν τα περιθώρια διάθεσης κεφαλαίων υπό μορφή δανείων και θεσμοθετήθηκαν οι κατηγορίες δανειζομένων όπως εξελίχθηκαν μέχρι σήμερα για να καλύψουν κοινωνικές ανάγκες που ήταν αναγκαίο και εφικτό.

1.5.18 Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος

Αποτελεί τον βραχίονα της επενδυτικής τραπεζικής και χρηματιστηριακών υπηρεσιών του ομίλου Marfin Popular Bank, καθώς επίσης και έναν από τους κορυφαίους συμβούλους επενδυτικής τραπεζικής στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Είναι ο μεγαλύτερος χρηματιστηριακός οίκος στην Ελλάδα και κατατάσσεται σταθερά στην πρώτη θέση, τόσο στην αγορά μετοχών όσο και στην αγορά παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Προσφέρει στους πελάτες της μία πλήρη γκάμα επενδυτικών υπηρεσιών και προϊόντων ενώ η πελατειακή της βάση αποτελείται στο μεγαλύτερο βαθμό της, από ξένους τελικούς πελάτες, Ευρωπαϊκές και Αμερικάνικες Τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ενώ διαθέτει και μια μεγάλη υγιή βάση από ιδιώτες επενδυτές.

1.5.19 Aegean Baltic Bank

Η Aegean Baltic Bank είναι αμιγώς Ελληνική Τράπεζα με μικρή παρουσία στην Ελλάδα, αλλά εξαιρετική παρουσία στον ναυτιλιακό χώρο. Μεταξύ των μετόχων της, εκτός από την General Electric Capital που κατέχει το 48%, περιλαμβάνονται αξιόλογες Ελληνικές εφοπλιστικές οικογένειες, ενώ ενδιαφέρον για την εξαγορά της έχει εκδηλώσει μεγάλη κινέζικη αναπτυξιακή επενδυτική Τράπεζα.

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζεται η διάθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος για τα έτη 2007, 2008, 2009.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ 2007-2008						
ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ, ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ & ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ						
	ΤΡΑΠΕΖΕΣ		ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ		ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Πιστωτικά Ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα	19	19	3,431	3,640	56,773	57,842
Υποκαταστήματα Αλλοδαπής	27	30	300	327	6,451	6,665
Συνεταιριστικές Τράπεζες	16	16	115	126	1,060	1,204
Τράπεζα Ελλάδος			87	65	2,763	2,494
ΣΥΝΟΛΟ :	63	66	3,937	4,162	67,483	68,659

ΔΙΚΤΥΟ ΑΥΤΟΜΑΤΩΝ ΤΑΜΕΙΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ		
	2007	2008
Πιστωτικά Ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα	6,653	6,906
Υποκαταστήματα Αλλοδαπής	413	441
Συνεταιριστικές Τράπεζες	204	228
ΣΥΝΟΛΟ :	7,270	7,575

Πίνακας 1.5.2

Διάθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος 2007-2008

(Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών - Στοιχεία 2008)

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ 2008-2009						
ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ, ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ & ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ						
	ΤΡΑΠΕΖΕΣ		ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ		ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Πιστωτικά Ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα	20	20	3,634	3,644	58,296	57,737
Υποκαταστήματα Αλλοδαπής	30	29	286	327	6,665	5,605
Συνεταιριστικές Τράπεζες	16	16	169	126	1,204	1,293
Τράπεζα Ελλάδος			65	65	2,494	2,334
ΣΥΝΟΛΟ :	66	65	4,154	4,162	68,659	66,969

ΔΙΚΤΥΟ ΑΥΤΟΜΑΤΩΝ ΤΑΜΕΙΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ		
	2008	2009
Πιστωτικά Ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα	6,906	6,959
Υποκαταστήματα Αλλοδαπής	441	437
Συνεταιριστικές Τράπεζες	228	228
ΣΥΝΟΛΟ :	7,575	7,624

Πίνακας 1.5.3

Διάθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος 2008-2009

(Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών - Στοιχεία 2009)

Οι παρατηρήσεις που προκύπτουν από την εξέταση των παραπάνω πινάκων είναι οι εξής:

Το 2008 σε σχέση με το 2007 παρατηρείται μικρή αύξηση των ξένων τραπεζών που εγκαταστάθηκαν στη χώρα. Για τις υπόλοιπες κατηγορίες τραπεζών που εξετάζουμε δε παρατηρούνται αλλαγές. Το διάστημα 2008-2009 οι αριθμοί παραμένουν σε σχετική σταθερότητα για όλες τις κατηγορίες.

Σε σχέση με τα υποκαταστήματα των τραπεζών, μπορούμε να παρατηρήσουμε σταδιακή αύξηση για το διάστημα 2007-2008 σε όλες τις κατηγορίες με εξαίρεση τα υποκαταστήματα της Τράπεζας Ελλάδος όπου παρατηρείται μείωση, η οποία όμως σταθεροποιείται το 2009. Συνεχίζουν τη σταδιακή τους αύξηση οι υπόλοιπες κατηγορίες το 2009, εκτός από τις συνεταιριστικές όπου φαίνονται να μειώνουν σημαντικά τα υποκαταστήματα τους.

Αυξημένος είναι και ο αριθμός του απασχολούμενου προσωπικού από το 2007 στο 2008 για όλες τις κατηγορίες εκτός της τράπεζας της Ελλάδας όπου έχουμε μείωση. Ωστόσο, το 2009 επέρχεται μείωση προσωπικού σε όλες τις κατηγορίες εκτός των συνεταιριστικών τραπεζών οι οποίες συνεχίζουν να αυξάνουν τον αριθμό.

Από τους πίνακες δικτύου αυτομάτων ταμειολογιστικών μηχανών (ATM), διαπιστώνουμε αύξηση αυτών και από τις τρεις κατηγορίες για το διάστημα 2007-2008. Το 2009 μειωμένος είναι ο αριθμός για τα υποκαταστήματα αλλοδαπής και σταθερός για τις συνεταιριστικές τράπεζες.

Στους ακόλουθους πίνακες παρουσιάζονται τα αποτελέσματα χρήσης των εμπορικών τραπεζών και ομίλων για τα έτη 2008 και 2009.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ & ΟΜΙΛΩΝ 2008		
<i>Εκατοστιαία μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους</i>	Τράπεζες	Τραπεζικοί Όμιλοι
<u>Λειτουργικά Έσοδα</u>	-7.7	2.4
Καθαρά έσοδα από τόκους	7.4	13.2
Καθαρά έσοδα από μη τοκοφόρες εργασίες	-47.9	-17.6
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	-3.4	-2.5
Έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις	-	-59.3
Λοιπά έσοδα	-15.3	-26.4
<u>Λειτουργικά Έξοδα</u>	6.3	9.9
Δαπάνες προσωπικού	4.2	6.5
Διοικητικά έξοδα	11.1	12.9
Αποσβέσεις	6.5	10.1
Λοιπά έξοδα	-9.5	72.5
<u>Καθαρά Έσοδα</u>	-23.4	-5.6
<u>Προβλέψεις για τον Πιστωτικό Κίνδυνο</u>	108.1	113.5
<u>Κέρδη Πρό Φόρων</u>	-72.4	-39.2
<u>Φόροι</u>	-42.3	-23.5
<u>Κέρδη Μετά Φόρων</u>	-79.1	-42.8

Πίνακας 1.5.4

Αποτελέσματα Χρήσης Ελληνικών Εμπορικών Τραπεζών & Ομίλων 2008

(Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών - Στοιχεία 2009)

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ & ΟΜΙΛΩΝ 2009		
<i>Εκατοστιαία μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους</i>	Τράπεζες	Τραπεζικοί Όμιλοι
<u>Λειτουργικά Έσοδα</u>	8.8	3.2
Καθαρά έσοδα από τόκους	-2.1	1.7
Καθαρά έσοδα από μη τοκοφόρες εργασίες	62.3	7.6
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	-9.5	-16.6
Έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις	-	197.4
Λοιπά έσοδα	-20.7	-26.7
<u>Λειτουργικά Έξοδα</u>	4.2	1.3
Δαπάνες προσωπικού	4.8	2.5
Διοικητικά έξοδα	2	-2.7
Αποσβέσεις	8.8	9.8
Λοιπά έξοδα	8	2.1
<u>Καθαρά Έσοδα</u>	15.7	5.7
<u>Προβλέψεις για τον Πιστωτικό Κίνδυνο</u>	55.4	70.8
<u>Κέρδη Πρό Φόρων</u>	-93.7	-59.4
<u>Φόροι</u>	9.2	-14.5
<u>Κέρδη Μετά Φόρων</u>	-	-73.1

Πίνακας 1.5.5

Αποτελέσματα Χρήσης Ελληνικών Εμπορικών Τραπεζών & Ομίλων 2009

(Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών - Στοιχεία 2010)

Από την εξέταση των παραπάνω πινάκων προκείμεν οι εξής παρατηρήσεις:

Για το 2008 τα λειτουργικά έσοδα των τραπεζών μειώθηκαν κατά 7,7%, σαφώς επηρεασμένα από την οικονομική κρίση που είχε ξεσπάσει στην Αμερική και που πλέον έκανε την εμφάνιση της στην Ευρώπη. Η μείωση αυτή είναι αποτέλεσμα κυρίως της μείωσης των χορηγήσεων εξαιτίας των αυξημένων επισφαλειών και ληξιπρόθεσμων δανείων που είχαν. Τα έσοδα από προμήθειες και από χρηματοοικονομικές πράξεις μειώθηκαν, λόγω μειωμένων συναλλαγών αφενός, μειωμένων ρέστων διαθέσιμων προς τοποθέτηση και της γενικότερης πτώσης των μετοχών στο χρηματιστήριο. Τα λειτουργικά έξοδα αυξήθηκαν 6,3% κυρίως λόγω αύξησης των επιτοκίων καταθέσεων που ήταν αναγκασμένες να κάνουν εξαιτίας της δυσκολίας διατραπεζικού δανεισμού. Οι δαπάνες προσωπικού, για αποσβέσεις και για διοίκηση αυξήθηκαν, δείγμα της προσπάθειας τους για αναδιάρθρωση και προσαρμογή στις υπάρχουσες συνθήκες (επιμόρφωση, εκσυγχρονισμός, επενδύσεις). Συνεπώς, τα καθαρά έσοδα μειώθηκαν κατά 23,4%, ενώ οι προβλέψεις για τον πιστωτικό κίνδυνο αυξήθηκαν 108,1%, αποτυπώνοντας την ανασφάλεια των τραπεζών σχετικά με τη δυνατότητα αποπληρωμής των υπαρχόντων χορηγήσεων. Τέλος τα κέρδη μετά από φόρους μειώθηκαν 79,1%.

Για το έτος 2009 τα λειτουργικά έσοδα αυξήθηκαν κατά 8,8%, κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης των εσόδων από μη τοκοφόρες εργασίες κατά 62,3%. Αυξήθηκαν όμως και τα λειτουργικά έξοδα κατά 4,2%. Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν η αύξηση των καθαρών εσόδων κατά 15,7%. Οι προβλέψεις για τον πιστωτικό κίνδυνο συνεχίζουν να αυξάνονται κατά 55,4% λόγω των αυξημένων μη εξυπηρετούμενων δανείων. Έτσι έχουμε μια μείωση των κερδών προ φόρων για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, κατά 93,7%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

2.1 Εισαγωγή

Οικονομική Κρίση είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής της δραστηριότητας συνοδευόμενη από μια αβεβαιότητα για τη διάρκεια της και τις συνολικές επιπτώσεις της στο κοινωνικό σύνολο. Όταν λέμε οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας, όπως η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές, οι επενδύσεις κλπ. (Θεοδώρου Θ., 2009).

Αδιαμφισβήτητα οι οικονομικές κρίσεις αποτελούν ένα συχνό φαινόμενο, καθώς απασχολούν την ανθρωπότητα τουλάχιστον από τότε που αναδύθηκαν οι κοινωνίες της αγοράς. Διερωτάται όμως κανείς, πώς είναι δυνατόν μέχρι σήμερα να μη γνωρίζουμε πώς να αποφύγουμε τέτοια φαινόμενα. Φαίνεται ότι η ανθρώπινη φύση παραμένει αναλλοίωτη και επαναλαμβάνει τα λάθη της, θα μπορούσαμε να απαντήσουμε. Είτε γιατί έχει προηγηθεί μία πολιτική κρίση, είτε λόγω της κερδοσκοπίας, το αποτέλεσμα είναι το ίδιο. Επενδυτές σε πανικό, εκτόξευση των τιμών, πλήθος ανέργων και πολλές αλυσιδωτές αντιδράσεις που οδηγούν την παγκόσμια οικονομία σε κρίση. (Μαρμάρου Γ., 2008).

Ο κλάδος που αγγίζει περισσότερο η οικονομική κρίση, αλλά και πολύ πριν περάσει στους υπόλοιπους, δεν είναι άλλος από τον Χρηματοπιστωτικό. Τα τραπεζικά ιδρύματα της κάθε χώρας καλούνται να αντιμετωπίσουν και να διαχειριστούν τους κινδύνους που προκύπτουν σε μια κρίση, προκειμένου να συνεχίσουν τον ενεργό διαμεσολαβητικό τους ρόλο. Η διάρθρωση του ενεργητικού τους, η εξυγίανση του χαρτοφυλακίου τους, η μη έκθεση τους σε προϊόντα που εμπεριέχουν υψηλό κίνδυνο, η όσο γίνεται καλύτερη ρευστότητα τους και ο περιορισμός των επισφαλειών τους είναι μερικά από τα μέσα

άμυνας που μπορούν να χρησιμοποιήσουν προκειμένου να περιορίσουν τις ζημιές τους σε μια περίπτωση οικονομικής κρίσης.

2.2 Η Παγκόσμια Κρίση Του 1929-1930

Ως η μεγαλύτερη οικονομική κρίση στην παγκόσμια ιστορία καταγράφεται το κραχ του 1929. Την Πέμπτη 24 Οκτωβρίου του 1929 γνωστή ως «Μαύρη Πέμπτη» η Wall Street έκλεισε με απώλειες 13%. Οι μετοχές είχαν πέσει αισθητά και αναπάντεχα, γεγονός ασυνήθιστο καθώς οι τιμές είχαν ανοδική πορεία για δέκα συνεχόμενα έτη. Είχε προηγηθεί ένας αγώνας κερδοσκοπίας με αφορμή την ανάδυση νέων τεχνολογιών και συγκεκριμένα του ραδιοφώνου και της αυτοκινητοβιομηχανίας. Σημαντικό ρόλο έπαιξε ο πανικός των επενδυτών, οι οποίοι πουλούσαν μετοχές σε ταχύτατους ρυθμούς, ωστόσο καταλυτικός ήταν ο ρόλος των τραπεζών και της κυβέρνησης. Οι μεν πρώτες συμμετείχαν άμεσα στις κερδοσκοπικές κινήσεις, ενώ η δεύτερη δεν τόλμησε να επέμβει τη στιγμή που ήταν απαραίτητο.

Αναζητώντας τα βαθύτερα αίτια της κρίσης, εντοπίζουμε μια ανισορροπία στην οικονομία των ΗΠΑ, από όπου και ξεκίνησε η κρίση. Η υπερπαραγωγή πρώτων υλών και γεωργικών προϊόντων οδήγησε στην πτώση των τιμών και τη μείωση της αγοραστικής δύναμης των αγροτών. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τις υπεραισιόδοξες βιομηχανικές επενδύσεις στους αναδυόμενους τεχνολογικούς τομείς, είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μία προσφορά που ξεπερνούσε τη ζήτηση στην αγορά. Αυτό που ακολούθησε δεν είχε προηγούμενο. Η Wall Street κατέρρευσε, με τους επενδυτές να χάνουν συνολικά 40 δις δολάρια.

Παράλληλα, διεθνώς επικρατούσε ένα ευάλωτο κλίμα. Οι οικονομίες όλων των χωρών ήταν ήδη εξασθενημένες από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το γερμανικό και το βρετανικό εμπόριο είχαν σημειώσει σημαντική πτώση, ενώ ο αμερικανικός προστατευτισμός και η εμμονή στην αποπληρωμή των δανείων από τις ευρωπαϊκές χώρες επιδείνωσαν περισσότερο το πρόβλημα. Η Γερμανία και η Αυστρία

επλήγησαν πρώτες. Στη συνέχεια, ο πανικός εξαπλώθηκε σε όλους τους χρηματιστηριακούς κύκλους της Ευρώπης. Επιχειρήσεις και τράπεζες κατέρρευσαν αλυσιδωτά και επήλθε μία παγκόσμια οικονομική ύφεση. Ο αριθμός των ανέργων εκτοξεύθηκε στα 30 εκατομμύρια.

Οι αντιδράσεις που ακολούθησαν την εκδήλωση της κρίσης δεν ήταν ιδιαίτερα συντονισμένες. Τα επιμέρους κράτη δεν επεδίωξαν την ευρύτερη διεθνή συνεργασία, αλλά προτίμησαν να περιοριστούν στη ρύθμιση της εθνικής τους πολιτικής μειώνοντας τις δαπάνες τους. Στον αντίποδα, βρισκόταν η πολιτική του New Deal που ακολούθησε ο Αμερικανός Franklin Roosevelt, σύμφωνα με την οποία η αναθέρμανση της οικονομίας απαιτούσε την αύξηση των κρατικών δαπανών.

Όπως ήταν αναμενόμενο, τις επιπτώσεις της κρίσης δεν απέφυγε ούτε η Ελλάδα. Το Χρηματιστήριο Αθηνών έκλεισε επ' αόριστον και τα αποθέματα της Τράπεζας της Ελλάδος σε συνάλλαγμα και χρυσό εξανεμίστηκαν λόγω της κερδοσκοπίας. Ακολούθησε η μείωση των εισαγωγών και η διαμόρφωση μιας συναλλαγματικής πολιτικής ιδιαίτερα προστατευτικής με έντονο τον κρατικό παρεμβατισμό. Την υποτίμηση του εθνικού νομίσματος συνόδευσε η επιβολή καθεστώτος αναγκαστικής κυκλοφορίας της δραχμής, κατάργησης της αγοράς συναλλάγματος και αναστολής πληρωμής χρεολυσίων και τόκων για το σύνολο των κρατικών δανείων.

Ενδεικτικό του αντίκτυπου της κρίσης είναι ότι η αμερικανική οικονομία χρειάστηκε μια δεκαετία για να συνέλθει. Λυτρωτικά λειτούργησε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, καθώς οι τεράστιες στρατιωτικές δαπάνες εκμηδένισαν την ανεργία και εκτόξευσαν την ανάπτυξη (Μαρμάρου Γ., 2008).

2.3 Οι Πετρελαϊκές Κρίσεις Της Δεκαετίας Του 1970

Μετά τον πόλεμο οι περισσότερες οικονομίες γεύτηκαν τη μακρύτερη περίοδο ανάπτυξης στην ιστορία των κοινωνιών της αγοράς. Από το 1950 μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του '70 οι οικονομίες αναπτύσσονταν με χαμηλά ποσοστά ανεργίας και πληθωρισμού. Κατά

τη διάρκεια της δεκαετίας του '70 έκαναν την εμφάνισή τους δύο πετρελαϊκές κρίσεις. Αυτές έφεραν στο προσκήνιο το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού, δηλαδή τη συνύπαρξη πληθωρισμού και αυξημένης ανεργίας.

Ως επίσημη ημερομηνία έναρξης της πρώτης κρίσης καταγράφεται η 17η Οκτωβρίου του 1973, όταν τα μέλη του ΟΑΡΕC (Organization of Arab Petroleum Exporting Countries - Οργανισμός Αραβικών Εξαγωγικών Χωρών Πετρελαίου) ανακοίνωσαν ότι δεν θα προμήθευαν πλέον με πετρέλαιο τις χώρες που υποστήριζαν το Ισραήλ στη διαμάχη του με τη Συρία και την Αίγυπτο. Σε αυτές τις χώρες συμπεριλαμβάνονταν οι ΗΠΑ, οι σύμμαχοι τους στη Δυτική Ευρώπη και η Ιαπωνία.

Παράλληλα, τα μέλη του ΟΡΕC (Organization of the Petroleum Exporting Countries - Οργανισμός Εξαγωγών Πετρελαιοπαραγωγών Χωρών) συμφώνησαν να εκμεταλλευτούν την επιρροή τους στο μηχανισμό καθορισμού της τιμής του πετρελαίου, έτσι ώστε να αυξηθεί η τιμή του παγκοσμίως. Έτσι, η εξάρτηση του βιομηχανοποιημένου κόσμου από το αργό πετρέλαιο και ο κυρίαρχος ρόλος του ΟΡΕC ως παγκόσμιου προμηθευτή, οδήγησαν σε δραματικά πληθωριστικές αυξήσεις τιμών, ενώ ήταν κατασταλτικές για την οικονομική δραστηριότητα.

Παρόλα αυτά, οι στοχευόμενες χώρες ανταποκρίθηκαν βρίσκοντας νέες πρωτοβουλίες για να περιορίσουν την εξάρτησή τους από τις παραπάνω χώρες. Η έντονη αντίδραση από τις ΗΠΑ, τη Δυτική Ευρώπη, την Ιαπωνία και τη Σοβιετική Ένωση, καθώς και η εισροή νέου πετρελαϊκού πλούτου, είχαν επικίνδυνες συνέπειες για τα αραβικά κράτη κατά τα έτη μετά το 1973 και το εμπάργκο του ΟΡΕC. Οι υψηλές τιμές του πετρελαίου άνοιξαν νέους δρόμους προς αναζήτηση ενέργειας, φτάνοντας μέχρι την Αλάσκα, τη Βόρειο Θάλασσα, την Κασπία Θάλασσα και τον Καύκασο.

Το 1979, ακολούθησε η δεύτερη πετρελαϊκή κρίση. Έκανε την εμφάνισή της στις ΗΠΑ, στον απόηχο της ιρανικής επανάστασης. Μετά την πολιτική κρίση και τον Ayatollah Khomeini να ανακτά τον έλεγχο του Ιράν, οι διαμαρτυρίες γκρέμισαν τον πετρελαϊκό τομέα του Ιράν.

Παρόλο που το νέο καθεστώς επανέλαβε τις εξαγωγές πετρελαίου, ήταν ασυνεπείς και λιγότερες οδηγώντας τις τιμές να εκτοξευθούν στα ύψη.

Οι χώρες του OPEC για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση, αύξησαν την παραγωγή τους και η συνολική απώλεια έφτασε στο 4%. Ωστόσο, επικράτησε ένας διαδεδομένος πανικός που ανέβασε την τιμή πολύ περισσότερο από όσο θα αναμενόταν. Μετά το 1980 οι τιμές του πετρελαίου έπεφταν για έξι συνεχόμενα έτη και κορυφώθηκαν το 1986 με μία πτώση 46%. Αυτό ήταν αποτέλεσμα της μειωμένης ζήτησης και της υπερβολικής παραγωγής, οδηγώντας τον OPEC στο να χάσει την ενότητα του. Εξαγωγείς πετρελαίου, όπως το Μεξικό, η Νιγηρία και η Βενεζουέλα επεκτάθηκαν σημαντικά, ενώ οι ΗΠΑ και η Ευρώπη πήραν περισσότερο πετρέλαιο από το Prudhoe Bay και τη Βόρειο Θάλασσα (Μαρμάρου Γ., 2008).

2.4 Η Κρίση Του 1987

Από τα μέσα της δεκαετίας του '80 και σχεδόν μία δεκαετία μετά την τελευταία κρίση παρατηρήθηκε μία σημαντική οικονομική ανάκαμψη. Οι οικονομίες αναπτύχθηκαν και πάλι, ο πληθωρισμός υποχώρησε και τα χρηματιστήρια έζησαν μεγάλες δόξες. Η ταχύτατη πτώση των μετοχών που ακολούθησε τον Οκτώβριο του 1987, έφερε μνήμες από τον Οκτώβριο του 1929. Τη Δευτέρα 19 Οκτωβρίου του 1987 ο δείκτης Dow Jones έχασε το 22% της αξίας του μέσα σε λίγες ώρες, δίνοντας το έναυσμα για ένα μαζικό ξεπούλημα μετοχών στην Ευρώπη και την Ιαπωνία.

Τα αίτια της κρίσης, προκύπτει ότι ήταν οικονομικοπολιτικά. Τα στοιχεία για το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ το Σεπτέμβριο ήταν δυσμενή. Παράλληλα, οι εξελίξεις στο πολιτικό σκηνικό ήταν αρνητικές, καθώς ο πρόεδρος Reagan δεν ήταν σε θέση, για λόγους υγείας, να ελέγχει την κατάσταση στις ΗΠΑ και η κρίση στον Περσικό Κόλπο κλιμακωνόταν.

Όσον αφορά στο Χρηματιστήριο Αθηνών παρατηρήθηκε πρωτοφανής πτώση των τιμών των μετοχών, ενώ έμεινε κλειστό από τις

20 Οκτωβρίου έως τις 23 Οκτωβρίου του 1987. Ωστόσο, ακόμα και όταν άνοιξε, η πτώση εξακολούθησε να είναι σημαντική και η προσφορά κατατρεχτική. Η απογοήτευση ήταν διάχυτη στους επενδυτές.

Βέβαια, αυτή τη φορά ο αντίκτυπος της κρίσης δεν ήταν τόσο δραματικός όσο το 1929. Η αμερικανική οικονομία ήταν πλέον πιο ισχυρή και ανθεκτική σε τέτοιου είδους «χτυπήματα». Επιπλέον, η επέμβαση της κυβέρνησης και της κεντρικής τράπεζας των ΗΠΑ, με τη διάθεση μεγάλων ποσοτήτων ρευστού στην αγορά, υπήρξε καθοριστική. Με αυτόν τον τρόπο επωφελήθηκαν οι τράπεζες, μείωσαν τα επιτόκια και έδωσαν σημαντικά δάνεια στις μεγαλύτερες εισηγμένες επιχειρήσεις. Παρόλα αυτά, θεωρείται ότι η εν λόγω κρίση σήμανε τη νέα μείωση της οικονομικής δραστηριότητας που παρατηρήθηκε την περίοδο 1989-1992 στην παγκόσμια οικονομία (Μαρμάρου Γ., 2008).

2.5 Η Κρίση Του 1997 Στις Ασιατικές Χώρες

Μέχρι το 1997 χώρες της Ασίας, όπως η Ταϊλάνδη, η Μαλαισία, οι Φιλιππίνες και η Ινδονησία γνώριζαν μια ραγδαία ανάπτυξη. Οι επενδύσεις που προσέλκυαν έφταναν στο ήμισυ των συνολικών επενδύσεων σε αναπτυσσόμενες χώρες. Ιαπωνικές τράπεζες και αμερικανικοί οργανισμοί επένδυσαν σε αυτές, χωρίς να ανησυχούν για τα κέρδη τους, καθώς τα τοπικά νομίσματα ήταν προσκολλημένα στο δολάριο.

Ωστόσο, ο ξέφρενος ρυθμός των επενδύσεων και τα ελλείμματα στον προϋπολογισμό των ασιατικών χωρών είχαν ως αποτέλεσμα να μην μπορούν να συγκρατήσουν τη συναλλαγματική ισοτιμία με το δολάριο. Με την εγκατάλειψη της εν λόγω ισοτιμίας ακολούθησε ραγδαία πτώση στα χρηματιστήρια και στις τιμές των οικοδομικών επιχειρήσεων που ανθούσαν μέχρι τότε. Ενδεικτικό είναι ότι το χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ σημείωσε πτώση 64% κατά την περίοδο 1997-1998.

Οι επιπτώσεις της κρίσης παρέμειναν μέχρι και το 1998. Στις Φιλιππίνες η ανάπτυξη άγγιξε το μηδέν. Μόνο η Σιγκαπούρη και η

Ταϊβάν απέφυγαν τις σοβαρές συνέπειες της κρίσης, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι η κρίση δεν τις άγγιξε. Ωστόσο, μέχρι το 1999 τα σημάδια ανάκαμψης στις οικονομίες της Ασίας άρχισαν να γίνονται εμφανή (Μαρμάρου Γ., 2008).

2.6 Η Κρίση Του 2000

Στα τέλη της δεκαετίας του '90, οι εταιρείες του internet βρέθηκαν στο απόγειο τους. Η τάση για επένδυση σε μετοχές υψηλής τεχνολογίας ήταν γενικευμένη. Το φαινόμενο κορυφώθηκε τον Ιανουάριο του 2000, όταν η AOL εξαγόρασε με το αστρονομικό ποσό των 200 δις δολαρίων τον όμιλο Time Warner. Το Μάρτιο του 2000 ο δείκτης μετοχών υψηλής τεχνολογίας Nasdaq έφτασε το ιστορικό του υψηλό άνω των 5.000 μονάδων. Η φούσκα έσκασε, με το δείκτη Nasdaq να χάνει μέχρι τον Οκτώβριο του 2002 το 78% της αξίας του.

Ως κύρια αίτια αυτής της πτώσης θεωρούνται οι υπερτιμημένες μετοχές των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας, αλλά και η διαφθορά των εταιρειών μιας και πολλές από αυτές δήλωναν κέρδη υψηλότερα του πραγματικού. Συχνά επίσης, οι χρηματιστηριακοί αναλυτές έδιναν θετικές εισηγήσεις για μετοχές εταιρειών που είχαν σημαντικά οικονομικά προβλήματα. Οι συνέπειες για την αμερικανική οικονομία ήταν ευρύτερες. Η πτώση ήταν απότομη, οι επενδύσεις «πάγωσαν» και η 11η Σεπτεμβρίου αποτέλεσε τη χαριστική βολή. Η Fed όμως παρενέβη εγκαίρως, μειώνοντας διαδοχικά τα επιτόκια και βοηθώντας τη μεγαλύτερη οικονομία του πλανήτη να ανακάμψει (Μαρμάρου Γ., 2008).

2.7 Η Οικονομική Κρίση Στην Αργεντινή

Η οικονομική κρίση της Αργεντινής διήρκησε από το 1998 έως το 2002, με χαρακτηριστικά την ισχυρότατη ύφεση των ετών 1998-1999 και την κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος το 2001-2002, η οποία ουσιαστικά ήταν αποτέλεσμα της ύφεσης. Τα γεγονότα αυτά

οδήγησαν στην παραίτηση της πολιτικής ηγεσίας της χώρας, την οποία ακολούθησε μια περίοδος μεγάλης εσωτερικής αστάθειας (Βιλιάρδος Β., 2011).

Κατά το πρώτο ήμισυ του 20^{ου} αιώνα η Αργεντινή ανήκε στις πλουσιότερες χώρες του κόσμου. Οι πολιτικές και οι οικονομικές περιόδους συνεχούς αστάθειας μετά το 1955 είχαν ως αποτέλεσμα την υιοθέτηση διαφορετικών, ανάλογα με τις εναλλαγές των κυβερνήσεων, οικονομικών πολιτικών. Οι επιμέρους κρίσεις που δημιουργούνταν για τον λόγο αυτό, αντιμετωπίζονταν συνήθως με βραχυπρόθεσμα προγράμματα, τα οποία επέτειναν την αστάθεια.

Το 1991 αποφασίστηκε η σύνδεση του νομίσματος της με το δολάριο, επιλέγοντας τη σταθερή ισοτιμία μαζί του (κάτι αντίστοιχο με την υιοθέτηση του ευρώ από όλα τα ευρωπαϊκά κράτη). Με τον τρόπο αυτό κατάφερε να καταπολεμήσει τον πληθωρισμό, αλλά λίγα χρόνια αργότερα παρουσιάστηκαν οι πρώτες παρενέργειες: οι τιμές των προϊόντων στις διεθνείς αγορές, αυξήθηκαν, με αποτέλεσμα τη μείωση της ανταγωνιστικότητας τους και τελικό επακόλουθο τη μείωση των εξαγωγών και το αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο, άρα και την άνοδο του εξωτερικού χρέους της. Η σύνδεση του νομίσματος της με το νόμισμα μιας ισχυρής χώρας όπως οι ΗΠΑ θα ήταν επωφελής αν είχε ως αποτέλεσμα την ισότιμη ανάπτυξη των δύο χωρών, κάτι το οποίο δεν έγινε.

Η κρίση βέβαια στην Αργεντινή οφειλόταν σε ένα συνδυασμό παραγόντων:

- i. Το 1995 το Μεξικό υποτίμησε το νόμισμα του, όπως επίσης και η Βραζιλία το 1998. Τα προϊόντα των δύο αυτών χωρών είναι πιο φτηνά στις διεθνείς αγορές, με καταστροφικές συνέπειες για τις εξαγωγές της Αργεντινής. Επιπλέον, αρκετές επιχειρήσεις μετέφεραν τα εργοστάσια παραγωγής τους στη Βραζιλία, γεγονός που αύξησε την ανεργία και είχε αρνητική επίδραση στην εσωτερική κατανάλωση.
- ii. Λόγω της ιστορικής αστάθειας της οικονομίας της Αργεντινής οι πολίτες της ήταν ανέκαθεν δύσπιστοι απέναντι στο τραπεζικό σύστημα. Έτσι, όταν εμφανίστηκαν τα πρώτα συμπτώματα της

κρίσης, αγόρασαν μαζικά δολάρια και μετέφεραν τα κεφάλαια τους στο εξωτερικό.

- iii. Η εμπιστοσύνη των διεθνών χρηματαγορών απέναντι στην Αργεντινή μειώθηκε ραγδαία στα τέλη του 1999, με αποτέλεσμα να αυξηθεί το επιτόκιο δανεισμού της σε σχέση με το επιτόκιο αναφοράς (των ΗΠΑ). Από το έτος 2000 και μετά, αυξανόταν συνεχώς φτάνοντας τον Οκτώβριο του 2001 τις 1.916 μονάδες βάσης (19,6% πάνω από εκείνο των ΗΠΑ), κάνοντας απαγορευτική την αναζήτηση κεφαλαίων στις διεθνείς χρηματαγορές.
- iv. Ένα κύμα ιδιωτικοποιήσεων στην αρχή της δεκαετίας του 1990 είχε ως αποτέλεσμα την πώληση πολλών δημοσίων επιχειρήσεων σε ιδιώτες ακόμα και σε τιμές χαμηλότερες από την αξία τους. Αυτό οδήγησε στην εξάρτηση σημαντικών κλάδων της οικονομίας της από το εξωτερικό και κατέστησε τη χώρα ευάλωτη τόσο στην κερδοσκοπία, όσο και στη φυγή κεφαλαίων, κάτι που επέφερε ουσιαστικά την τραπεζική κρίση που ακολούθησε.

Ένα φαινόμενο που εμφανίστηκε ήταν η δημιουργία «ανταλλακτικών ενώσεων», οι οποίες ουσιαστικά προωθούσαν την ανταλλαγή τροφίμων και υπηρεσιών, με σκοπό την εξισορρόπηση των χρημάτων που χάθηκαν (Βιλιάρδος Β., 2011).

Παρά τη συνεχή ύφεση της οικονομίας, του αρνητικού εμπορικού ισοζυγίου και της κοινωνικής απαίτησης για υποτίμηση του νομίσματος, η κυβέρνηση δε προχώρησε σε αυτήν φοβούμενη την περεταίρω φυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό. Οι επενδυτές έχασαν την εμπιστοσύνη τους απέναντι στις αγορές και τον Νοέμβριο του 2001 η κυβέρνηση παραδέχτηκε ότι δεν μπορούσε να εκπληρώσει τις απαιτήσεις του ΔΝΤ, με συνέπεια τη μη χορήγηση προς την Αργεντινή του προγραμματισμένου δανείου. Στο επόμενο χρονικό διάστημα υπήρξε ξαφνική και μαζική έξοδος κεφαλαίων από τη χώρα η οποία προκάλεσε μεγάλους τριγμούς στο τραπεζικό σύστημα. Τέθηκε όριο ανάληψης μετρητών από τους τραπεζικούς λογαριασμούς, ενέργεια που επιδείνωσε την υφιστάμενη «κρίση εμπιστοσύνης» στην οικονομία της

χώρας. Η κυβέρνηση παραιτήθηκε και ανακοινώθηκε επίσημα η αναγγελία της χρεωκοπίας της χώρας (αδυναμία και στάση πληρωμών απέναντι στους δανειστές της). Ο νέος πρόεδρος τον Ιανουάριο του 2002 ανακοίνωσε την υποτίμηση του εγχώριου νομίσματος κατά 28%, αλλά σε ελάχιστες ημέρες ξεπέρασε το 50%, καταλήγοντας κάτω από την πίεση των αγορών σταθερά στο 75%.

Λόγω των καταστροφικών συνεπειών για τις τράπεζες από την τεράστια υποχώρηση της τιμής του νομίσματος αποφασίστηκε η λήψη έκτατων μέτρων:

- i. Όλοι οι τραπεζικοί λογαριασμοί πάνω από ένα ορισμένο ύψος μετατράπηκαν αναγκαστικά σε βιβλιάρια καταθέσεων, με χρονικό όριο ανάληψης χρημάτων έως το 2010 (ουσιαστικά κατασχέθηκαν για ορισμένο χρονικό διάστημα).
- ii. Οι τραπεζικοί λογαριασμοί σε συνάλλαγμα αντιμετωπίστηκαν σαν λογαριασμοί σε εγχώριο νόμισμα με υποτίμηση 75% και με απόδοση στους ιδιοκτήτες τους μόνο μετά από την πάροδο αρκετών μηνών – ετών.
- iii. Οι οφειλές μπορούσαν να αποπληρωθούν με εγχώριο νόμισμα χωρίς να αποτιμηθεί (συνέφερε επομένως η πληρωμή των χρεών).

Στα τέλη του 2002 η οικονομία άρχισε να αναπτύσσεται αργά αλλά σταθερά, αφού άχρησε να αποδίδει η υποτίμηση του νομίσματος, η οποία κατέστησε τα προϊόντα της Αργεντινής πιο ανταγωνιστικά στις διεθνείς αγορές, ενώ αντίθετα τα ξένα προϊόντα έγιναν πιο ακριβά με αποτέλεσμα τη μείωση των εισαγωγών. Άρχισαν να αποσύρονται σταδιακά τα μέτρα στήριξης που είχαν ληφθεί, γεγονός που έδωσε ώθηση στην ιδιωτική κατανάλωση.

Ο ρυθμός ανάπτυξης έφτασε το 8,9% το 2003 ενώ η διαδικασία πληρωμής των παλαιών χρεών μέσω αναχρηματοδότησης προέβλεπε τελικά την πληρωμή του 50% των δανειακών κεφαλαίων. Το πλέον ανησυχητικό είναι ο πληθωρισμός ο οποίος παραμένει στο 12%, παρόλο που η κρίση έχει ξεπεραστεί.

2.8 Η Χρηματοοικονομική Κρίση 2007-2008

Μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929, το 2007 εμφανίζεται η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση η οποία έχει ως γενεσιουργό χώρα τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Η κρίση αυτή ήταν άμεσα συνδεδεμένη με την τραπεζική αγορά αφού οφείλεται στην μεγάλη τάση των τραπεζών των Ηνωμένων Πολιτειών να χορηγούν στεγαστικά δάνεια με χαμηλή εξασφάλιση, δηλαδή δάνεια που δεν πληρούσαν τα βασικά κριτήρια πιστοληπτικής ικανότητας. Ως εκ τούτου τα δάνεια αυτά συνδέθηκαν με υψηλό κυμαινόμενο επιτόκιο, υπήρχε όμως η διαβεβαίωση προς τους πελάτες ότι υπήρχε τρόπος να αποφύγουν αυτά τα υψηλά επιτόκια, εφόσον οι τιμές των σπιτιών θα ανέβαιναν γρήγορα. Το ακίνητο τους θα αποκτούσε μεγαλύτερη αξία και με την υψηλή πιστοληπτική τους ικανότητα λόγω τακτής πληρωμής των δόσεων, θα μπορούσαν να δανειστούν ξανά με χαμηλότερο επιτόκιο.

Το γεγονός αυτό συνυπήρχε με μία φούσκα (υπερτίμηση) στα ακίνητα σε πολλές περιοχές των ΗΠΑ. Η ξαφνική πτώση της ζήτησης κατοικίας επέφερε πτώση των τιμών έως και 40% και αύξηση της προσφοράς κατοικιών από το τέλος του 2007 και έπειτα. Υπό την πίεση του ανταγωνισμού χορηγούσαν δάνεια στα νοικοκυριά με γνωστό προβληματικό παρελθόν, έχοντας ως ασφαλιστική δικλείδα τη μελλοντική ανατίμηση της κατοικίας (Χαρδούβελης Γκ., 2008). Τα δάνεια αυτά από την πρώτη στιγμή τυποποιήθηκαν και συγκρότησαν σύνθετα χρηματιστηριακά προϊόντα με σκοπό την πώληση τους σε μορφή ομολόγων. Η λογική μιας τέτοιας πρακτικής είναι αντίστροφη από αυτήν της παραδοσιακής δανειοδότησης, στην οποία τα συμφέροντα του δανειοδότη εξαρτώνται άμεσα από τη δυνατότητα του δανειολήπτη να ξεχρεώσει, εξασφαλίζοντας θεωρητικά τη διασπορά του κινδύνου. Έτσι κατέληξε το κάθε στεγαστικό δάνειο μειωμένης εξασφάλισης να κατανέμεται σε αμέτρητα χαρτοφυλάκια. Όμως στη συγκεκριμένη περίπτωση ο παράγοντας αποσταθεροποίησης ήταν κοινός για όλους: η κρίση της αγοράς ακινήτων και η πτώση των τιμών

τους. Η πλεονάζουσα ρευστότητα σε όλο τον κόσμο ανάγκασε τις κεντρικές τράπεζες σε αλλαγή της νομισματικής πολιτικής σε περιοριστική, μέσω αυξήσεων των επιτοκίων. Σαν αποτέλεσμα αυξήθηκε και η δόση του κάθε στεγαστικού δανείου και πολλοί χαμηλού εισοδήματος αμερικάνοι σταμάτησαν να τα εξυπηρετούν (Δάντης Π., 2008). Έτσι οι τράπεζες επενδυτικές και εμπορικές έγραψαν στους ισολογισμούς τους επισφάλειες αρκετών δισεκατομμυρίων δολαρίων. Οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης απέτυχαν να εκτιμήσουν τα χρησιμοποιούμενα χρηματοοικονομικά προϊόντα και να ενημερώσουν τους επενδυτές για το πόσο επικίνδυνα ήταν (Μελάς Κ., 2008).

Επειδή οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί διεθνώς δεν ήξεραν ποιες τράπεζες είχαν επηρεαστεί και σε ποιο βαθμό, δεν ήταν διατεθειμένοι να δανείσουν βραχυπρόθεσμα στη διατραπεζική αγορά. Εξαιτίας αυτής της κατάστασης αρκετές τράπεζες στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη είχαν πρόβλημα και κήρυξαν πτώχευση. Οι ολοένα και περισσότερες κατασχέσεις σπιτιών και η άρνηση πλέον των τραπεζών να δώσουν στεγαστικά δάνεια, οδήγησαν σε μεγαλύτερη μείωση των τιμών των ακινήτων, στενεύοντας περαιτέρω και το απόθεμα των δυνητικών αγοραστών. Η οικοδομική βιομηχανία συρρικνώθηκε, καθώς και οι υπόλοιπες επιχειρήσεις που συνδέονται με αυτή. Η κατανάλωση μπορούσε να συντηρηθεί πλέον μόνο μέσα από την αύξηση του δανεισμού ή τη μείωση της αποταμίευσης. Τα κέρδη των επιχειρήσεων μειώθηκαν, οι επενδύσεις σταμάτησαν, αυξήθηκε η ανεργία, με συνέπεια η ΗΠΑ να παρουσιάσουν ένα τεράστιο έλλειμμα ισοζυγίου συναλλαγών το οποίο τροφοδοτείται με δανεισμό από ξένες χώρες. Οι εξαγωγές στηρίζονται μόνο στην πτώση του δολαρίου και η διοχέτευση χρήματος στην οικονομία έχει εξαντλήσει τα όρια της ως πολιτική, καθώς ο πληθωρισμός πλέον δείχνει τάση αύξησης.

Η ομοσπονδιακή τράπεζα της Αμερικής (FED) προσπαθώντας να αντιδράσει μειώνει τα επιτόκια, ενώ η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) διατηρεί τα επιτόκια σταθερά, έχοντας ως πολιτική τη διατήρηση του πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα. Εκφράζονται πλέον ανησυχίες για το ενδεχόμενο η πιστωτική κρίση να εξελιχθεί σε νομισματική. Η

προοπτική αυτή ενισχύεται από την αδυναμία προσδιορισμού της προέλευσης των διακινούμενων κεφαλαίων, τις ενεργειακές απαιτήσεις σε συνάρτηση με την ισοτιμία του δολαρίου έναντι του ευρώ και του γιεν, την ανισορροπία κατανομής πλούτου διεθνώς, την κερδοσκοπία και την αναμενόμενη επιβράδυνση ανάπτυξης της κινεζικής οικονομίας (Καρατζάς Κ., 2007).

Η ΕΚΤ βρίσκεται σε σύγχυση και αδυνατεί να επιλέξει μεταξύ του πληθωριστικού κινδύνου και της διάσωσης από τη σοβαρή επιβράδυνση της αναπτυξιακής πορείας. Το 2008 το ποσοστό της ανεργίας έχει φτάσει το 5% στις ΗΠΑ και οι επενδυτές δέχονται συνεχή «χτυπήματα» από τις υποβαθμίσεις προβλέψεων εταιρικής κερδοφορίας. Είναι πλέον φανερό ότι η πολιτική των χαμηλών επιτοκίων δεν αποδίδει, το ευρώ συνεχίζει να ανατιμάται έναντι του δολαρίου και η ΕΚΤ αρνείται να ακολουθήσει σε μείωση του επιτοκίου. Τον Απρίλιο, οι παρεμβάσεις είναι πιο έντονες ακόμα και στον τομέα της επενδυτικής τραπεζικής, μετά από σύσταση του Timothi Gaitner, κεντρικού τραπεζίτη της Νέας Υόρκης και νυν υπουργού εξωτερικού των ΗΠΑ. Η κρίση απειλεί πλέον τα πραγματικά μεγέθη (κερδοφορία επιχειρήσεων, ανεργία, ανάπτυξη) και της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Στην πραγματικότητα η αγορά κατοικίας χαμηλής εξασφάλισης ήταν η αφορμή να πληγεί το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα που θεωρείτο από πολλούς ασφαλές και στηριζόταν στις αρχές της ελεύθερης οικονομίας. Εντούτοις, τα αίτια της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης είναι βαθύτερα και προέρχονται από την αδυναμία του παγκόσμιου πολιτικού, νομικού και ρυθμιστικού συστήματος να διαχειριστεί με επιτυχία τις προκλήσεις μιας παγκοσμιοποιημένης οικονομίας.

Τα βασικότερα αίτια αυτής της κρίσης είναι:

- i. Υψηλού κίνδυνου πολιτικές των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με στόχο τα υψηλά κέρδη, αδιαφορώντας για την πιθανή ύπαρξη μακροπρόθεσμων ζημιών.

Με τη χρήση πολύπλοκων μαθηματικών μοντέλων, αμφισβητούμενης αξιοπιστίας, οι επενδυτικές τράπεζες προωθούσαν με αυθαίρετο τρόπο προϊόντα σύνθετα στην μορφή

τους και αγνώστου περιεχομένου για το μεγαλύτερο μέρος των επενδυτών που τα αγόραζαν. Ο λόγος για την επινοήση τέτοιων τεχνασμάτων ήταν οι υπέρογκες αμοιβές των στελεχών τους, που εξαρτιόνταν άμεσα από την κερδοφορία των τραπεζών τους. Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι πολλοί αναλυτές την περίοδο 2005-2006 ήταν ενήμεροι για μια πιθανή πτώση στην αγορά ακίνητης περιουσίας των ΗΠΑ. Ανάλογα ήταν και τα οικονομικά κίνητρα για τις εμπορικές τράπεζες, οι οποίες προέβησαν σε ανεπαρκή εκτίμηση και τιμολόγηση πιστωτικού κινδύνου, αύξησης του λόγου του δανείου προς της αξία της κατοικίας κοντά στο 100% αδιαφορώντας για τις πιθανές επιπτώσεις στην αποπληρωμή του δανείου από πιθανή μείωση στην αγορά κατοικίας και θυσιάζοντας μια σταθερότερη μακροπρόθεσμη πορεία στον βωμό της γρήγορης ανάπτυξης. Αξίζει να σημειωθεί πως το σύνολο των bonus που δόθηκαν στα στελέχη της Wall Street ανέρχονται στο ποσό των 23,9 δισεκατομμυρίων δολαρίων για το έτος 2006. Ανάλογες υψηλές αμοιβές πραγματοποιήθηκαν και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- ii. Ανεπαρκές ρυθμιστικό, οργανωτικό και κανονιστικό πλαίσιο καθώς επίσης και ελλιπής λειτουργία των εποπτικών αρχών που διέπουν τις χρηματοοικονομικές αγορές.

Συγκεκριμένα, η δυσανάλογη ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας μετά το 1995 προήλθε από την τάση απελευθέρωσης των αγορών με την περίφημη πολιτική της απορυθμίσεως, η οποία παρείχε «χαλαρότερο» πλαίσιο λειτουργίας της αγοράς. Επιπροσθέτως, η μη ολοκληρωμένη εφαρμογή της Βασιλείας II οδήγησε τα τραπεζικά ιδρύματα σε μη ορθό υπολογισμό των πιστωτικών κινδύνων που αντιμετώπιζαν. Σημαντικό ρόλο στη δημιουργία πλασματικών στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις πολλών εταιρειών έπαιξε και η μη ικανοποιητική εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων. Πολλά τραπεζικά ιδρύματα είχαν δημιουργήσει μονάδες εκτός ισολογισμού για την απόκρυψη των τοξικών προϊόντων ώστε να ξεπερνούν τους περιορισμούς κεφαλαιακής επάρκειας των εποπτικών αρχών.

iii. Νομισματική πολιτική των Κεντρικών Τραπεζών.

Η FED θεωρείται από πολλούς ειδικούς υπαίτια για την κρίση στην αγορά κατοικίας, καθώς διατήρησε τα επιτόκια σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα για μεγάλο χρονικό διάστημα, δημιουργώντας στους δανειστές την ψευδαίσθηση της εύκολης μακροχρόνιας αποπληρωμής των δανείων. Το επιχείρημα που αντιπαραβάλλει η αμερικάνικη κεντρική τράπεζα στην κριτική αυτή ήταν ο φόβος του ενδεχόμενου αποπληθωρισμού την περίοδο εκείνη. Από την άλλη μεριά, η ΕΚΤ θεωρείται υπεύθυνη για την επέκταση της χρηματοοικονομικής κρίσης στην Ευρώπη, την οποία φάνηκε να αγνοεί διατηρώντας τα επιτόκια σε υψηλά επίπεδα. Η FED, από το φθινόπωρο του 2007, μείωσε τα επιτόκια με στόχο την αύξηση της ρευστότητας στην αγορά με τη βεβαιότητα όμως ότι δε θα δημιουργηθούν πληθωριστικές τάσεις καθώς αντισταθμίζονται από τη μείωση του τραπεζικού χρήματος. Αντίθετα, η ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα θέτοντας ως πρωταρχικό της στόχο την αντιμετώπιση των πληθωριστικών τάσεων αύξησε τα επιτόκια της υπερεκτιμώντας τις ικανότητες της ισχυρής της οικονομίας. Άμεση συνέπεια ήταν η σταδιακή υποτίμηση του δολαρίου σε σχέση με το ευρώ και η εκτίναξη των τιμών του πετρελαίου και των τροφίμων. Συνεπώς, η εξέλιξη αυτή σε συνδυασμό με την πιστωτική στενότητα συνέβαλλε στην ανατροπή της αναπτυξιακής δυναμικής των οικονομιών της ευρωζώνης. Η μη κοινή οικονομική πολιτική που εφήρμοσαν οι δύο κεντρικές τράπεζες όχι μόνο δε βοήθησαν να αντιμετωπιστεί η κρίση, αλλά χειροτέρεψαν την Παγκόσμια Οικονομία.

2.9 Μετάδοση Της Κρίσης Στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η απειλή της κρίσης γίνεται ολοένα και πιο έντονη σε ολόκληρη την ευρωζώνη. Σύμφωνα μάλιστα με τα συμπεράσματα της συνόδου των Υπουργών Οικονομικών του G20 στην Ουάσιγκτον, η κατάσταση στην Ευρώπη αποτελεί τον κυριότερο κίνδυνο για την παγκόσμια

οικονομία. Η πίεση των αγορών έχει αυξηθεί το τελευταίο χρονικό διάστημα οπότε και το κόστος δανεισμού της Ισπανίας αυξήθηκε θεαματικά προκαλώντας αναστάτωση στις αγορές ομολόγων ακόμα και στον πυρήνα της ευρωζώνης. Η απόδοση των δεκαετών ομολόγων της Ισπανίας στο τέλος του Απριλίου ξεπέρασε το 6%, καθιστώντας απαγορευτικό πρακτικά τον δανεισμό της χώρας και δημιουργώντας ανησυχία ότι τελικά δεν θα αποφύγει την βοήθεια από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (EFSF - European Financial Stability Facility), παρά τις αντίθετες δηλώσεις του Ισπανού πρωθυπουργού και της επικεφαλής του ΔΝΤ.

Το ίδιο χρονικό διάστημα ήταν έντονες οι φήμες στην αγορά για υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Γαλλίας από τον οίκο Moody's, ενώ ο οίκος Fitch προειδοποιούσε με απώλεια της ανώτατης πιστοληπτικής αξιολόγησης AAA την Ολλανδία, αν δε λάβει μέτρα περικοπής του δημοσιονομικού της ελλείμματος. Οι επενδυτές στρέφονται στο ασφαλές καταφύγιο των Γερμανικών ομολόγων προκαλώντας την υποχώρηση των διετών ομολόγων της χώρας σε ιστορικό χαμηλό ρεκόρ. Με βάση τα συμπεράσματα του οίκου Moody's, εφόσον τα τρέχοντα επιτόκια δανεισμού της Ισπανίας και της Ιταλίας διατηρηθούν για μακρύ χρονικό διάστημα, θα οδηγηθούμε με μαθηματική ακρίβεια στη χρεωκοπία. Η Ιταλία φαίνεται να βρίσκεται σε χειρότερη θέση, αλλά και οι δύο χώρες έσπευσαν να παρατείνουν κατά ένα χρόνο το χρονοδιάγραμμα μείωσης των ελλειμμάτων τους σε μια προσπάθεια να σώσουν την οικονομική τους ανάπτυξη. Ενώ στην Ιταλία η κρίση αφορά κυρίως τα οικονομικά μεγέθη, στην Ισπανία έχει περάσει και στην πραγματική οικονομία. Η ανεργία και η κοινωνική εξαθλίωση έχουν αυξηθεί σε οριακό επίπεδο, ενώ έχει αποσταλεί τεχνικό κλιμάκιο της ΕΕ προκειμένου να βρει λύσεις σχετικά με μείωση του ελλείμματος (Σώκου Κ., 2012).

Αμφότερες οι δύο χώρες εφαρμόζουν ένα πρόγραμμα λιτότητας με πολλά κοινά σημεία με αυτό της Ελλάδος, ενώ στην Ιταλία βαρύτητα δίνεται στη μείωση του μισθολογικού κόστους των πολιτικών που είναι ιδιαίτερα αυξημένο στη χώρα αυτή. Το ενδιαφέρον της Ιταλίας σχετικά με τη πρόοδο του προγράμματος δημοσιονομικής

προσαρμογής της Ελλάδας είναι εύλογο καθώς πολύτιμα συμπεράσματα σχετικά με την αποτελεσματικότητα του μπορούν να αντληθούν από την Ιταλία, η οποία βλέπει τον εαυτό της ως η επόμενη χώρα που θα κληθεί να το εφαρμόσει. Συμπερασματικά, θα μπορούσε να λεχθεί ότι τα μέτρα που έχουν προταθεί και εν μέρει εφαρμόζονται στην Ελλάδα δεν είναι αποτελεσματικά καθώς τα έσοδα δεν αυξάνονται, η οικονομία συρρικνώνεται, η αγορά έχει παγώσει και οι πολίτες βρίσκονται στο όριο της οικονομικής εξαθλίωσης. Πολλές είναι οι απόψεις το τελευταίο χρονικό διάστημα σχετικά με την ανάγκη στροφής του προγράμματος προς την ανάπτυξη και να μην έχει ως προτεραιότητα την περιοριστική δημοσιονομική πολιτική.

2.10 Η Κρίση Στην Ελλάδα

Όπως ήταν φυσικό η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008 θα έφτανε και στην Ελλάδα όπως και έγινε μετά από ένα χρόνο. Η οικονομική κρίση της Ελλάδας που άρχισε πριν από 2 χρόνια έχει βαθιές ρίζες. Το πρόβλημα ξεκινά από την κακή διαχείριση της οικονομίας τα τελευταία 30 χρόνια. Ο συνεχόμενος δανεισμός που διοχετεύτηκε σε καταναλωτικές δαπάνες και όχι σε επενδύσεις, ο συνεπαγόμενος υψηλός ρυθμός κατανάλωσης των ιδιωτών που όταν δεν μπορεί να διατηρηθεί με ίδια κεφάλαια συνεχίζεται με δανεικά, ο υψηλός βαθμός διαφθοράς που απέκλειε τους ικανότερους, το μεγάλο ποσοστό παραοικονομίας (υπολογίζεται έως και 40% της πραγματικής οικονομίας), η υπερβολική διόγκωση του δημόσιου τομέα και μάλιστα με ακατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό, και η φοροδιαφυγή ως αποτέλεσμα της έλλειψης φορολογικής συνείδησης εκ μέρους των πολιτών, είναι οι βασικότερες αιτίες εμφάνισης της οικονομικής κρίσης στη Ελλάδα. Φυσικά, εκτός από την κακοδιαχείριση της οικονομίας ως μην ξεχνάμε και ένα άλλο βασικότερο αίτιο της σημερινής κρίσης που έχει πλήξει την Ελλάδα και άλλα ευρωπαϊκά κράτη, όπως την Πορτογαλία και την Ισπανία, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας. Η οικονομική κρίση στις ΗΠΑ ήταν η αφορμή για την εκδήλωση της

οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, στα πλαίσια του ανοιχτού - παγκοσμιοποιημένου οικονομικού συστήματος.

Στα μέσα του 2010, και μετά τις αποκαλύψεις ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ελλάδας έκλεισε για το 2009 σε επίπεδα πολύ πάνω από αυτά που θα καθιστούσαν το δημόσιο χρέος βιώσιμο, η ελληνική κυβέρνηση αδυνατούσε να δανειστεί με λογικά επιτόκια από τις αγορές για τη χρηματοδότηση του τρέχοντος δημοσιονομικού ελλείμματος και την αναχρηματοδότηση του χρέους. Αποτέλεσμα ήταν ο άμεσος κίνδυνος χρεοκοπίας και στάσης πληρωμών του Ελληνικού Δημοσίου. Η προσπάθεια της κυβέρνησης να ανακτήσει την αξιοπιστία της χώρας στις διεθνείς αγορές και να πετύχει μείωση των επιτοκίων οδήγησε σε λήψη μέτρων μείωσης των δαπανών, τα οποία δεν κατάφεραν να ανατρέψουν το αρνητικό κλίμα (ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ, 2012).

Φεβρουάριος 2010 - Πρώτο Πακέτο Μέτρων:

- Πάγωμα μισθών δημόσιου Τομέα
- Περικοπή επιδομάτων δημόσιου Τομέα (10%)
- Περικοπές υπερωριών και οδοιπορικών δημόσιου τομέα

Μάρτιος 2010 - Δεύτερο Πακέτο Μέτρων:

- Μείωση δώρων Χριστουγέννων, Πάσχα και αδείας (30%)
- Μείωση όλων των επιδόματα του Δημοσίου (12%)
- Μείωση αποδοχών υπαλλήλων ΔΕΚΟ, ΟΤΑ, ΝΠΙΔ (7%)
- Αύξηση ΦΠΑ (από 4,5 στο 5%, από 9 στο 10%, από 19 στο 21%)
- Αύξηση φόρου βενζίνης (15%)
- Επιβολή επιπλέον φόρων εισαγωγής επί της αξίας των περισσότερων εισαγόμενων αυτοκινήτων (10% έως 30%)
- Επαναφορά τεκμηρίων διαβίωσης σε όλα ανεξαιρέτως τα αυτοκίνητα
- Επέκταση των τεκμηρίων διαβίωσης σε όλα ανεξαιρέτως τα ακίνητα

Η Ελλάδα δεν κατάφερε να βελτιώσει την θέση της στις διεθνείς αγορές παρά την λήψη των μέτρων, με αποτέλεσμα ενάμιση μήνα μετά να προσφύγει στην βοήθεια του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που

συγκρότησαν από κοινού μηχανισμό βοήθειας για την Ελλάδα. Η ανακοίνωση της προσφυγής στον μηχανισμό στήριξης έγινε στις 23 Απριλίου 2010 από τον πρωθυπουργό. Η χρηματοδότηση από τον μηχανισμό στήριξης έγινε υπό τους όρους ότι η Ελλάδα θα λάβει μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής και ειδικότερα, υπό τους όρους ότι θα λάβει μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης. Με τη χρηματοδότηση από το μηχανισμό αποφεύχθηκε ο άμεσος κίνδυνος χρεοκοπίας της Ελλάδας, που θα είχε πιθανές ανεξέλεγκτες συνέπειες για όλη τη ζώνη του ευρώ. Τα μέτρα ανακοινώθηκαν από τον πρωθυπουργό στις 2 Μαΐου 2010.

Μάιος 2010 - Πακέτο Μέτρων Πρώτου Μνημονίου:

- Αντικατάσταση 13ου και 14ου μισθού δημοσίων υπαλλήλων με επίδομα 500€ για αποδοχές μέχρι 3.000€ και πλήρης κατάργησή για μεγαλύτερες αποδοχές
- Αντικατάσταση 13ης και 14ης σύνταξης με επίδομα 800€ για συντάξεις ως 2500€
- Περικοπή επιδομάτων 8% στα επιδόματα των δημοσίων υπαλλήλων και 3% στους υπαλλήλους των ΔΕΚΟ
- Αύξηση του υψηλού συντελεστή ΦΠΑ από 21% σε 23%, του μεσαίου από 10% σε 11% (από 1η Ιουλίου 2010) και από 11% σε 13% (από 1η Ιανουαρίου 2011) και αντίστοιχα του χαμηλού στο 6,5% (από 1η Ιανουαρίου 2011)
- Αύξηση ειδικού φόρο κατανάλωσης σε καύσιμα, τσιγάρα και ποτά κατά 10%
- Αύξηση αντικειμενικών τιμών ακινήτων
- Πρόσθεση 10% στους φόρους εισαγωγής επί της αξίας των περισσότερων εισαγόμενων αυτοκινήτων
- Αλλαγές στα εργασιακά με αύξηση του ορίου απολύσεων και μείωση του κατώτατου μισθού
- Αύξηση στα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών στον δημόσιο τομέα στα 65 χρόνια

Τον Μάρτιο του 2011, υπήρξε συμφωνία για μείωση του ποσοστού δανεισμού κατά 1 ποσοστιαία μονάδα και επιμήκυνση του χρόνου απόσβεσης στα 7,5 χρόνια. Η Ελληνική οικονομία συνέχισε να

βρίσκεται σε κατάσταση δημοσιονομικής ανισορροπίας και το επόμενο διάστημα με αποτέλεσμα ένα χρόνο μετά το πρώτο μνημόνιο, τον Ιούνιο του 2011, η κυβέρνηση να καταφύγει στην ψήφιση του μεσοπρόθεσμου προγράμματος, που περιλάμβανε νέα μέτρα λιτότητας και περικοπές (ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ, 2012).

Ιούνιος 2011 - Πακέτο Μέτρων Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος:

- Αλλαγή φορολογικής κλίμακας με επιβάρυνση σε όλους όσους δηλώνουν εισόδημα πάνω από 8.000€
- Έκτατη εισφορά για όλους όσους έχουν εισόδημα πάνω από 12.000€
- Μετάβαση σε ανώτερη κλίμακα ΦΠΑ προϊόντων και υπηρεσιών εστίασης
- Επιβολή κλιμακωτής αντικειμενικής δαπάνης κατοικίας
- Επιβολή ετήσιου τέλους για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους επιτηδευματίες
- Επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης για την καταπολέμηση της ανεργίας ύψους 2%
- Επιβολή ειδικής εισφοράς Συνταξιούχων Επικουρικής Ασφάλισης που θα παρακρατείται μηνιαία
- Αύξηση του ποσοστού παρακράτησης ΛΑΦΚΑ σε όλες τις συντάξεις άνω των 1450 €, από 4% έως 10% σε 6% έως 14%
- Εργασιακή εφεδρεία για οργανισμούς που καταργούνται
- Οι προσλαμβανοντες χωρίς επαγγελματική εμπειρία θα αμείβονται με μισθό χαμηλότερο κατά 20% από το όριο της Εθνικής Συλλογικής Σύμβασης
- Διάρκεια συμβάσεων ορισμένου χρόνου από 2 σε 3 χρόνια

Τον Ιούλιο η σύνοδος κορυφής της ΕΕ κατέληξε σε συμφωνία νέας δανειοδότησης της Ελλάδας από την ΕΕ, το ΔΝΤ αλλά και ιδιωτών με τη επαναγορά ομολόγων και στη επιμήκυνση από 15 έως και 30 χρόνια των ομολόγων που λήγουν από το άμεσο διάστημα έως το 2020. Μετά την ανακοίνωση της συμφωνίας οι οίκοι αξιολόγησης Fitch και Moody's υποβάθμισαν την Ελλάδα σε καθεστώς περιορισμένης χρεοκοπίας και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έδειξαν

απροθυμία να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα χωρίς εγγυήσεις. Στο τέλος Αυγούστου ανακοινώθηκε πως η οικονομία της Ελλάδας βρισκόταν εκτός στόχων, καθώς υπήρχε μεγάλη υστέρηση εσόδων και αύξηση δαπανών. Η κατάσταση σε συνδυασμό με την απειλή της τρόικας για την μη καταβολή της έκτης δόσης του δανείου του πρώτου πακέτου διάσωσης, οδήγησε την κυβέρνηση σε μία σειρά έκτακτων συμπληρωματικών μέτρων.

Σεπτέμβριος 2011 - Έκτακτο Πακέτο Μέτρων:

- Διεύρυνση της εργασιακής εφεδρείας και σε οργανισμούς που δεν καταργούνται
- Νέος έκτακτος φόρος στις κατοικίες που θα καταβάλλεται μέσω του λογαριασμού της ΔΕΗ
- Περικοπή συντάξεων και μεγάλες περικοπές στο εφάπαξ
- Νέες περικοπές μισθών στο δημόσιο και εφαρμογή ενιαίου μισθολογίου
- Μείωση του αφορολόγητου ορίου από τις 8.000€ στις 5.000€
- Άνοιγμα όλων των κλειστών επαγγελμάτων

Τον Οκτώβριο συγκλήθηκε έκτακτη σύνοδος κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την κατάρτιση ενός οριστικού σχεδίου αντιμετώπισης της κρίσης χρέους στην Ευρωζώνη. Η σύνοδος κατέληξε σε συμφωνία που ανακοινώθηκε τα ξημερώματα της 27ης Οκτωβρίου και απέβλεπε σε «κούρεμα» κατά 50% του ελληνικού χρέους και πρόσθετο πακέτο βοήθειας προς την Ελλάδα. Με βάση την συμφωνία οι ιδιώτες θα αποδεχτούν σε εθελοντική βάση, μείωση της αξίας των ελληνικών ομολόγων που διαθέτουν κατά 50%. Η συμφωνία συνοδεύεται από πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής με διάρκεια μέχρι το 2021 και δημιουργία μηχανισμού μόνιμης εποπτείας της Ελλάδας για την συνεχή παρακολούθηση της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων. Παράλληλα αποφασίστηκε η ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών και αύξηση των κεφαλαίων του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Στις 12 Φεβρουαρίου 2012 στη βουλή συζητήθηκε το δεύτερο Μνημόνιο και ψηφίστηκε τις πρώτες πρωινές ώρες της 13ης Φεβρουαρίου (ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ, 2012).

Φεβρουάριος 2012 - Πακέτο Μέτρων Δευτέρου Μνημονίου:

- Μείωση κατά 22% του κατώτατου μισθού σε όλα τα κλιμάκια του βασικού μισθού και 32% στους νεοεισερχόμενους μέχρι 25 ετών
- Κατάργηση 150.000 θέσεων εργασίας από το δημόσιο τομέα έως το 2015, εκ των οποίων 15.000 μέσα στο 2012
- Ατομικές ή επιχειρησιακές συμβάσεις εργασίας αντί για τις κλαδικές
- Άρση μονιμότητας σε ΔΕΚΟ και υπό κρατικό έλεγχο τράπεζες
- Περικοπές συντάξεων, επιδομάτων, δαπανών υγείας, άμυνας, λειτουργιών του Κράτους και εκλογών
- Κατάργηση των Οργανισμών Εργατικής Κατοικίας και Εστίας
- Αύξηση αντικειμενικών αξιών και ενοποίηση φόρων στα ακίνητα
- Πλήρες άνοιγμα 20 κλειστών επαγγελματιών
- Αύξηση των εισιτηρίων στις Αστικές Συγκοινωνίες και στον ΟΣΕ κατά 25%
- Κλείσιμο 200 εφοριών, κατάργηση φοροαπαλλαγών και χαμηλού ΦΠΑ στα νησιά

Στις 9 Μαρτίου ολοκληρώθηκε με επιτυχία το PSI. Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα έφτασε το 95,7%. Για τα υπόλοιπα ομόλογα ύψους 8,5 δις δόθηκε παράταση μέχρι τις 20 Απριλίου.

Η πολιτική αστάθεια και οι φόβοι για έξοδο της Ελλάδας από το ευρώ βλάπτουν σοβαρά πολλούς τομείς της οικονομίας καθώς επίσης και της τράπεζες. Οι συνθήκες πολιτικής αστάθειας επιτείνουν την αγωνία των καταθετών με αποτέλεσμα να αποσύρουν τις καταθέσεις τους από τα τραπεζικά ιδρύματα. Τα χρήματα αυτά οδηγούνται στο εξωτερικό, σε κατάθετικούς λογαριασμούς ή σε επενδύσεις ασφαλών ομολόγων. Οι τράπεζες επιπλέον αντιμετωπίζουν και την καθυστέρηση που παρατηρείται στις αποπληρωμές δανείων, ακόμη και από πελάτες που έχουν την οικονομική δυνατότητα, οι οποίοι προτιμούν να καθυστερήσουν την καταβολή της δόσης τους μέχρι να ξεκαθαρίσει η κατάσταση.

Η Ελλάδα βρίσκεται σε μία κρίσιμη καμπή της σύγχρονης ιστορίας της, καθώς οι οικονομικές πολιτικές των τριών τελευταίων δεκαετιών την έχουν οδηγήσει στα πρόθυρα της χρεοκοπίας. Η χρεοκοπία, ωστόσο, είναι δυνατόν να αποτραπεί και η Ελλάδα να επανέλθει σε τροχιά ανάπτυξης, με την προϋπόθεση ότι θα νομοθετηθούν και θα εφαρμοστούν με συνέπεια σημαντικές οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Για την επιτυχία αυτών των μεταρρυθμίσεων, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η κοινωνική συναίνεση. Συγκεκριμένα, χρειάζεται γενική ομοφωνία αναφορικά με τους λόγους για τους οποίους απαιτούνται μεταρρυθμίσεις καθώς και με τις συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις που πρέπει να εφαρμοστούν. Η συναίνεση όμως απουσιάζει.

Ορισμένοι αντιτίθενται στις μεταρρυθμίσεις στις οποίες έχει συμφωνήσει η Ελλάδα με τους δανειστές της αναφέροντας ότι είναι άστοχες ή ότι σηματοδοτούν απώλεια της εθνικής κυριαρχίας. Κάποιοι άλλοι υπεραμύνονται των μεταρρυθμίσεων, υποστηρίζοντας ωστόσο, ότι αποτελούν το τίμημα που πρέπει καταβληθεί για την αποφυγή της πτώχευσης, υπονοώντας έτσι ότι θα υποστήριζαν κάθε μεταρρύθμιση που θα απαιτούνταν από τους δανειστές της Ελλάδας. Τέλος, ένα μεγάλο ποσοστό του κοινού παραμένει αβέβαιο σχετικά με το αν η Ελλάδα θα καταφέρει να ξεπεράσει την κρίση και δεν γνωρίζει με ποιόν τρόπο θα συμβάλλουν οι μεταρρυθμίσεις στην επίτευξη αυτού του σκοπού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΡΕΥΝΑ

Σκοπός της έρευνας είναι η εξέταση των επιπτώσεων της χρηματοοικονομικής κρίσης στην οικονομική θέση των τραπεζών την χρονική περίοδο 2008 - 2010 για οκτώ χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Οι Τράπεζες που θα εξεταστούν είναι : Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, Eurobank, Alpha Bank, Τράπεζα Πειραιώς, Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος, Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος και Marfin Bank. Τα οικονομικά δεδομένα που θα χρησιμοποιήσουμε για την ανάλυση προέρχονται από τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις των παραπάνω τραπεζών για την τριετία 2008 - 2010.

3.1 Στοιχεία Ισολογισμού Τραπεζών 2008, 2009, 2010.

Παρακάτω θα εξεταστούν οι συνέπειες στο ενεργητικό, τις χορηγήσεις, τις καταθέσεις, τα ίδια κεφάλαια, τα κέρδη προ φόρων, τα καταστήματα, τα συνολικά έσοδα, τα συνολικά έξοδα και τις προβλέψεις.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	83.819.855	91.220.464	96.304.857
EUROBANK	93.065.000	99.586.000	90.372.000
ALPHA BANK	66.738.174	67.848.576	63.770.895
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	50.212.997	48.922.004	51.786.358
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	29.655.383	28.100.288	26.403.085
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	27.661.325	31.988.906	30.430.833
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	14.904.536	17.960.020	16.564.931
MARFIN	18.956.852	22.739.063	21.692.053
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	48.126.765	51.045.665	49.665.627

Πίνακας 3.1

Ενεργητικό Τραπεζών 2008, 2009, 2010

Στον πίνακα 3.1 μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι ο μέσος όρος του ενεργητικού των εμπορικών τραπεζών αυξήθηκε το 2009 και μειώθηκε το 2010. Η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος είναι η μόνη από τις παραπάνω τράπεζες στην οποία ο δείκτης ακολουθεί ανοδική πορεία καθόλα τα έτη που εξετάζουμε. Το αντίθετο συμβαίνει στην Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος.

ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	53.440.200	58.129.698	58.242.991
EUROBANK	43.570.000	42.015.000	43.539.000
ALPHA BANK	42.189.278	41.810.755	39.919.035
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	33.482.618	31.245.446	31.189.760
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	22.019.372	21.111.304	20.175.411
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	20.954.943	22.166.359	21.350.402
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	7.126.074	8.034.818	8.189.919
MARFIN	12.206.304	12.907.258	13.064.418
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	29.373.599	29.677.580	29.458.867

Πίνακας 3.2
Χορηγήσεις Τραπεζών 2008, 2009, 2010

Σύμφωνα με τον πίνακα των χορηγήσεων η Εθνική Τράπεζα, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και η Marfin αυξάνουν συνεχώς τις χορηγήσεις τους σε αντίθεση με την Alpha Bank, την Πειραιώς και την Εμπορική Τράπεζα στις οποίες παρατηρείται μείωση. Μείωση των χορηγήσεων έχουμε και στη Eurobank το 2009, οι οποίες όμως επανέρχονται στο ίδιο ποσό το 2010. Το αντίθετο συμβαίνει στην Αγροτική Τράπεζα με αύξηση το 2009 και μείωση το 2010.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	56.291.053	58.081.167	52.471.008
EUROBANK	44.467.000	45.807.000	40.522.000
ALPHA BANK	33.816.094	35.258.048	31.233.710
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	24.109.587	25.729.695	24.051.883
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	17.998.744	15.061.149	11.704.371
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	20.990.300	22.682.801	19.723.201
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	11.231.098	12.657.721	12.140.800
MARFIN	11.327.928	22.739.063	21.692.053
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	27.528.976	29.752.081	26.692.378

Πίνακας 3.3
Καταθέσεις Τραπεζών 2008, 2009, 2010

Η πορεία των καταθέσεων επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση και αυτό είναι εμφανές στο παραπάνω πίνακα. Η αύξηση των καταθέσεων το 2009 διεκόπη και αντιστράφηκε το 2010. Τη μεγαλύτερη μείωση υπέστη η Εθνική Τράπεζα ενώ τη μικρότερη απώλεια σε καταθέσεις είχε το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο. Για την Εμπορική Τράπεζα η μείωση αυτή των καταθέσεων είχε ήδη ξεκινήσει ένα χρόνο πριν, το 2009.

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	6.433.786	8.224.161	8.780.120
EUROBANK	3.895.000	5.488.000	5.115.000
ALPHA BANK	2.369.349	4.775.572	4.430.498
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	2.623.827	3.238.154	2.956.979
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	201.662	1.113.754	943.885
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	888.855	1.303.419	806.497
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	532.979	1.224.270	917.428
MARFIN	696.201	742.337	619.352
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	2.205.207	3.263.708	3.071.220

Πίνακας 3.4
Ίδια Κεφάλαια Τραπεζών 2008, 2009, 2010

Παρατηρώντας το μέσο όρο των ιδίων κεφαλαίων των εμπορικών τραπεζών μπορούμε να διακρίνουμε σημαντική αύξηση το έτος 2009. Τη μεγαλύτερη αύξηση παρουσίασε η Alpha Bank, ενώ το 2010 όπου ο

μέσος όρος μειώνεται η Αγροτική Τράπεζα υπέστη την μεγαλύτερη μείωση των ιδίων κεφαλαίων της.

ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	633.174	403.527	-333.607
EUROBANK	263.000	0	-104.000
ALPHA BANK	395.403	567.706	45.755
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	137.089	200.774	5.441
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	-396.059	-566.762	-835.821
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	13.849	-470.492	-385.082
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	2.659	40.795	-5.316
MARFIN	2.706	-3.977	-35.408
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	131.478	21.446	-206.005

Πίνακας 3.5

Κέρδη Προ Φόρων Τραπεζών 2008, 2009, 2010

Στον πίνακα 3.5 ο μέσος όρος των κερδών προ φόρων για τις 8 εμπορικές τράπεζες που εξετάζουμε την τριετία 2008 - 2010 είναι ενδεικτικός της κατάστασης που επικρατεί στην οικονομία. Αρκετές τράπεζες παρουσιάζουν μείωση των κερδών τους το 2009 ενώ το 2010 η πλειοψηφία των τραπεζών εμφανίζουν αρνητικές τιμές με εξαίρεση την Alpha Bank και την Τράπεζα Πειραιώς και για τις οποίες όμως τα κέρδη προ φόρων μειώνονται αρκετά.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	579	575	574
EUROBANK	428	432	410
ALPHA BANK	416	431	431
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	356	357	359
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	372	368	331
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	478	482	483
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	154	154	146
MARFIN	192	186	179
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	372	373	364

Πίνακας 3.6

Καταστήματα Τραπεζών 2008, 2009, 2010

Ο παραπάνω πίνακας μας δίνει την εικόνα των καταστημάτων των τραπεζών τα έτη 2008, 2009, 2010. Τράπεζες όπως η Alpha Bank, η Πειραιώς και η Αγροτική συνεχίζουν να μεγεθύνονται αυξάνοντας τον αριθμό των καταστημάτων τους όλα τα έτη. Ωστόσο οι περισσότερες τράπεζες ελάττωσαν το πλήθος των καταστημάτων τους μέσα στην τριετία αυτή. Ενδεικτικές περιπτώσεις μεγάλης μείωσης είναι η Εμπορική Τράπεζα αλλά και η Eurobank.

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	2.353.387	2.636.282	2.112.249
EUROBANK	1.884.000	1.734.000	1.881.000
ALPHA BANK	1.743.073	2.005.848	1.660.845
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	936.542	1.013.767	897.622
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	682.619	661.224	703.605
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	714.349	889.512	707.219
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	297.609	362.042	294.854
MARFIN	306.464	351.031	343.018
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	1.114.755	1.206.713	1.075.052

Πίνακας 3.7

Συνολικά Έσοδα Τραπεζών 2008, 2009, 2010

Η εικόνα των συνολικών εσόδων των τραπεζών ακολουθεί μια συγκεκριμένη τάση για της περισσότερες από αυτές. Το 2009 τα καθαρά τους έσοδα αυξάνονται αλλά το 2010 μειώνονται ξανά ως αντίκτυπο της οικονομικής κρίσης. Ωστόσο, αντίστροφη πορεία ακολουθούν τα συνολικά έσοδα της Eurobank και της Εμπορικής Τράπεζας.

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.748.615	2.259.682	2.519.237
EUROBANK	902.000	898.000	892.000
ALPHA BANK	852.288	905.842	856.892
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	3.224.118	2.221.680	2.189.171
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.078.678	1.229.988	1.539.426
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.317.593	1.803.464	1.501.287
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	294.947	321.245	300.168
MARFIN	91.963	85.448	91.667
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	1.188.775	1.215.669	1.236.231

Πίνακας 3.8

Συνολικά Έξοδα Τραπεζών 2008, 2009, 2010

Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα, ο μέσος όρος των συνολικών εξόδων των τραπεζών αυξάνεται την τριετία 2008 - 2009. Ωστόσο το 2010 οι περισσότερες τράπεζες καταφέρνουν να μειώσουν λίγο τα συνολικά τους έξοδα. Τη μεγαλύτερη μείωση κατάφερε η Αγροτική Τράπεζα.

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	408.558	793.544	1.044.586
EUROBANK	719.000	836.000	1.093.000
ALPHA BANK	495.382	532.300	758.198
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	239.376	262.584	359.667
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	464.774	623.578	992.110
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	195.445	819.228	579.437
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	36.072	35.686	45.872
MARFIN	70.300	129.300	139.190
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	328.613	504.028	626.508

Πίνακας 3.9

Προβλέψεις Τραπεζών 2008, 2009, 2010

Όπως είναι αναμενόμενο, οι τράπεζες αυξάνουν τις προβλέψεις τους σε περιόδους οικονομικής ύφεσης. Η Αγροτική είναι η τράπεζα με τη σημαντικότερη αύξηση προβλέψεων το 2009, ωστόσο το 2010 είναι η μόνη τράπεζα που τις μειώνει.

3.2 Οικονομικοί Δείκτες Τραπεζών 2008, 2009, 2010.

Για την χρηματοοικονομική ανάλυση των τραπεζών χρησιμοποιήθηκαν οι παρακάτω δείκτες: Κερδοφορίας – Αποδοτικότητα: Κέρδη Προ Φόρων / Ίδια Κεφάλαια, Κέρδη Προ Φόρων / Συνολικό Ενεργητικό, Κέρδη Προ Φόρων / Αριθμό Καταστημάτων, Ρευστότητας: Χορηγήσεις / Καταθέσεις, Κεφαλαιακής Επάρκειας: Ίδια Κεφάλαια / Χορηγήσεις, Ποιότητας Χορηγήσεων: Προβλέψεις / Χορηγήσεις, Κόστους Λειτουργίας: Συνολικά Έξοδα / Συνολικά Έσοδα.

3.2.1 Δείκτης Κερδοφορίας - Αποδοτικότητα

Κέρδη Προ Φόρων / Ίδια Κεφάλαια (ROE)

ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ/ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,098	0,049	-0,038
EUROBANK	0,068	0,000	-0,020
ALPHA BANK	0,167	0,119	0,010
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,052	0,062	0,002
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	-1,964	-0,509	-0,886
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,016	-0,361	-0,477
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,005	0,033	-0,006
MARFIN	0,004	-0,005	-0,057
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	-0,194	-0,076	-0,184

Πίνακας 3.2.1

Δείκτης Κερδοφορίας - Αποδοτικότητα

Κέρδη Προ Φόρων / Ίδια Κεφάλαια

Ο δείκτης αυτός δείχνει την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων και την αποτελεσματικότητα με την οποία ένα πιστωτικό ίδρυμα χρησιμοποιεί τα κεφάλαια των ιδιοκτητών του, καθώς παρουσιάζει το μέγεθος των κερδών που δημιουργήθηκαν από τα κεφάλαια αυτά. Όταν ο δείκτης είναι χαμηλός σημαίνει ότι το πιστωτικό ίδρυμα έχει πρόβλημα σε κάποιο τομέα του, ενώ αντίθετα ένας υψηλός δείκτης αποτελεί ένδειξη ευημερίας.

Όπως παρατηρούμε στον πίνακα 3.2.1 υπάρχει μια σαφής καθοδική τάση του δείκτη. Αυτό οφείλεται εν μέρη στην αύξηση των ιδίων κεφαλαίων αλλά κυρίως στη μείωση των κερδών προ φόρων. Το 2008 η μόνη τράπεζα η οποία εμφανίζει αρνητικό αποτέλεσμα του δείκτη είναι η Εμπορική Τράπεζα, ωστόσο το 2009 το ίδιο συμβαίνει στη Αγροτική και στη Marfin. Το 2010 ακόμα περισσότερες τράπεζες φαίνεται να επηρεάζονται από την οικονομική κρίση αφού πληθαίνουν τα αρνητικά αποτελέσματα του δείκτη. Σε γενικές γραμμές, η τράπεζα με τις χαμηλότερες αποδόσεις τη τριετία αυτή είναι η Εμπορική Τράπεζα αφού έχει καθ' όλη τη διάρκεια ζημίες. Οι μοναδικές τράπεζες που φέρουν θετικά αποτελέσματα και για τα τρία έτη που εξετάζουμε είναι Alpha Bank και η Πειραιώς.

3.2.2 Δείκτης Κερδοφορίας - Αποδοτικότητα

Κέρδη Προ Φόρων / Συνολικό Ενεργητικό (ROA)

ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ/ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,008	0,004	-0,003
EUROBANK	0,003	0,000	-0,001
ALPHA BANK	0,006	0,008	0,001
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,003	0,004	0,000
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	-0,013	-0,020	-0,032
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,001	-0,015	-0,013
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,000	0,002	0,000
MARFIN	0,000	0,000	-0,002
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	0,001	-0,002	-0,006

Πίνακας 3.2.2

Δείκτης Κερδοφορίας - Αποδοτικότητα
Κέρδη Προ Φόρων / Συνολικό Ενεργητικό

Ο δείκτης αυτός μετράει την αποδοτικότητα των περιουσιακών στοιχείων του πιστωτικού ιδρύματος και αντανακλά την ικανότητα του να χρησιμοποιεί τους πόρους του για να δημιουργεί κέρδη. Μετράει δηλαδή την απόδοση όλων των επενδυμένων κεφαλαίων (ιδίων και ξένων) μιας επιχείρησης. Εξαρτάται κυρίως από δύο παράγοντες, το περιθώριο καθαρού κέρδους και την κυκλοφοριακή ταχύτητα

ενεργητικού. Στις τράπεζες ο δείκτης αυτός είναι συνήθως χαμηλός είναι όμως βασικό να διατηρείται με θετικό πρόσημο.

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι οι περισσότερες τράπεζες εμφανίζουν αρνητικά αποτελέσματα κυρίως το 2010 οπότε και η κρίση βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Ωστόσο ακόμα και με αυτές τις συνθήκες, τρεις από τις οκτώ τράπεζες που εξετάζουμε η Alpha Bank, η Πειραιώς και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο παρά τη μείωση του δείκτη καταφέρνουν να τον διατηρήσουν θετικό κατά τη διάρκεια της τριετίας. Αντίθετα, η Εμπορική Τράπεζα έχει ένα συνεχώς μειούμενο δείκτη με τις χαμηλότερες τιμές αποδοτικότητας.

3.2.3 Δείκτης Αποδοτικότητας

Κέρδη Προ Φόρων / Αριθμό Καταστημάτων

ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ/ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	1,093.565	701.786	-581.197
EUROBANK	614.486	0.000	-253.659
ALPHA BANK	950.488	1,317.183	106.160
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	385.081	562.392	15.156
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	-1,064.675	-1,540.114	-2,525.139
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	28.973	-976.124	-797.271
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	17.266	264.903	-36.411
MARFIN	14.094	-21.382	-197.810

Πίνακας 3.2.3

Δείκτης Αποδοτικότητας

Κέρδη Προ Φόρων / Αριθμό Καταστημάτων

Ο μέσος όρος του δείκτη παρουσιάζει την αποδοτικότητα των καταστημάτων. Υψηλές τιμές δεικνύουν και υψηλή αποδοτικότητα. Το 2009 ο δείκτης μειώνεται και το 2010 φτάνει σε αρνητικές τιμές για όλες σχεδόν τις τράπεζες. Για το 2009 η Alpha Bank κατάφερε μια σημαντική άνοδο του δείκτη και αυτό οφείλεται στην αύξηση των κερδών της, ενώ το 2010 όπου τα κέρδη της πέφτουν αρκετά ο δείκτης μειώνεται. Πολύ μεγάλη μείωση υπέστησαν επίσης η Εθνική και η Εμπορική Τράπεζα το έτος 2010.

Η γενικότερη μείωση του δείκτη οφείλεται κατά κύριο λόγο στα συνεχώς μειωμένα κέρδη των τραπεζών. Το μειωμένο περιθώριο κέρδους προκειμένου να κρατήσει μια τράπεζα την πελατεία της, οι μειωμένες προμήθειες λόγω του μικρότερου αριθμού τραπεζικών συναλλαγών, αλλά και οι περιορισμένες χορηγήσεις συνεπάγονται τη μείωση των κερδών προ φόρων. Σε συνδυασμό με τις μικρές μεταβολές στον αριθμό των καταστημάτων ο δείκτης παρουσιάζει αρνητική εικόνα την τριετία που εξετάζουμε.

3.2.4 Δείκτης Ρευστότητας Χορηγήσεις / Καταθέσεις

ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ/ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,949	1,001	1,110
EUROBANK	0,980	0,917	1,074
ALPHA BANK	1,248	1,186	1,278
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1,389	1,214	1,297
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	1,223	1,402	1,724
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,998	0,977	1,083
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,634	0,635	0,675
MARFIN	1,078	0,568	0,602
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	1,062	0,987	1,105

Πίνακας 3.2.4
Δείκτης Ρευστότητας
Χορηγήσεις / Καταθέσεις

Ο δείκτης Ρευστότητας, Χορηγήσεις προς Καταθέσεις, δείχνει την ρευστότητα των τραπεζών. Είναι απαραίτητο οι τράπεζες να έχουν οριακά περισσότερες καταθέσεις σε σχέση με τις χορηγήσεις για τις συναλλακτικές τους ανάγκες. Τιμές στο 0,9 θεωρούνται ικανοποιητικές. Παρατηρούμε ότι το 2010 η πλειοψηφία των τραπεζών αντιμετωπίζει προβλήματα ρευστότητας.

3.2.5 Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας Ίδια Κεφάλαια / Χορηγήσεις

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,120	0,141	0,151
EUROBANK	0,089	0,131	0,117
ALPHA BANK	0,056	0,114	0,111
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,078	0,104	0,095
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,009	0,053	0,047
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,042	0,059	0,038
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,075	0,152	0,112
MARFIN	0,057	0,058	0,047
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	0,066	0,101	0,090

Πίνακας 3.2.5
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας
Ίδια Κεφάλαια / Χορηγήσεις

Στον παραπάνω πίνακα εξετάζουμε το δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας των τραπεζών για τα τρία έτη 2008, 2009, 2010. Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας είναι ο λόγος που καθορίζει την ικανότητα της τράπεζας να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις και να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τους κινδύνους της. Υψηλές τιμές δείχνουν ικανοποιητική κεφαλαιακή επάρκεια.

Παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των τραπεζών αντιμετωπίζει προβλήματα κεφαλαιακής επάρκειας το 2010. Μόνο η Εθνική Τράπεζα κατάφερε να διατηρήσει το δείκτη ανοδικό και για τα τρία έτη, αφού αυξάνει ταυτόχρονα και τα δύο μεγέθη, ίδια κεφάλαια και χορηγήσεις, με μεγαλύτερη αύξηση του πρώτου.

3.2.6 Δείκτης Ποιότητας Χορηγήσεων Προβλέψεις / Χορηγήσεις

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ/ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,008	0,014	0,018
EUROBANK	0,017	0,020	0,025
ALPHA BANK	0,012	0,013	0,019
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,007	0,008	0,012
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,021	0,030	0,049
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,009	0,037	0,027
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,005	0,004	0,006
MARFIN	0,006	0,010	0,011
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	0,011	0,017	0,021

Πίνακας 3.2.6
Δείκτης Ποιότητας Χορηγήσεων
Προβλέψεις / Χορηγήσεις

Οι υψηλές τιμές του συγκεκριμένου δείκτη δεικνύουν κάλυψη των επισφαλών δανείων με προβλέψεις αλλά και χαμηλή ποιότητα χαρτοφυλακίου δανείων. Όλες οι τράπεζες φαίνεται να αντιμετωπίζουν πρόβλημα το 2010 γι' αυτό και αυξάνουν τις προβλέψεις τους.

3.2.7 Δείκτης Κόστους Λειτουργίας Συνολικά Έξοδα / Συνολικά Έσοδα

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ/ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	2008	2009	2010
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,743	0,857	1,193
EUROBANK	0,479	0,518	0,474
ALPHA BANK	0,489	0,452	0,516
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	3,443	2,192	2,439
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	1,580	1,860	2,188
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	1,844	2,027	2,123
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,991	0,887	1,018
MARFIN	0,300	0,243	0,267
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:	1,234	1,130	1,277

Πίνακας 3.2.7
Δείκτης Κόστους Λειτουργίας
Συνολικά Έξοδα / Συνολικά Έσοδα

Τα συνολικά έξοδα μια τράπεζας συνίστανται στο επιτόκιο με το οποίο αμείβει τις καταθέσεις της και τα έξοδα λειτουργίας, διάθεσης και διοίκησης. Προκειμένου να προσελκύσουν καταθέσεις για να αντιμετωπιστεί η περιορισμένη ρευστότητα, η συνέπειες των μη εξυπηρετούμενων δανείων και να υπάρχει δυνατότητα για τη χορήγηση νέων, τα πιστωτικά ιδρύματα αναγκάζονται να παρέχουν υψηλά επιτόκια στους πελάτες τους, με συνέπεια να αυξάνεται το κόστος τους. Εδώ πρέπει να συνυπολογιστεί και το υψηλότερο κόστος του διατραπεζικού δανεισμού. Επίσης, τα λειτουργικά έξοδα είναι αυξημένα λόγω διαφόρων παραγόντων όπως αύξηση ΦΠΑ, τιμής πετρελαίου και τιμής αναλωσίμων. Τα συνολικά έσοδα από την άλλη μεριά μειώνονται εξαιτίας της μη είσπραξης των οφειλόμενων ποσών από τα ληξιπρόθεσμα δάνεια, του περιορισμού χορήγησης νέων δανείων και της μείωσης των προμηθειών που αναγκαστικά κάνουν οι τράπεζες στα πλαίσια του ανταγωνισμού τους και της προσέλκυσης νέων πελατών. Κατά μέσο όρο λοιπόν, ενώ ο δείκτης Κόστους Λειτουργίας μειώνεται το 2009, το 2010 όπου η οικονομική κρίση αποτελεί πλέον γεγονός ο δείκτης μειώνεται.

Συγκεκριμένα, η Alpha Bank, η Τράπεζα Πειραιώς, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και η Marfin είναι αυτές που ρίχνουν τον δείκτη το 2009 με αύξηση των εισοδημάτων τους. Το 2010 όμως μόνο η Eurobank κατάφερε να μειώσει το δείκτη της μειώνοντας λίγο τα έξοδα της και αυξάνοντας ταυτόχρονα τα έσοδα της. Για τις υπόλοιπες τράπεζες ο δείκτης ακολουθεί ανοδική πορεία αυτή τη χρονιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Γενικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι την τριετία που εξετάζουμε, τα οικονομικά στοιχεία των τραπεζών έχουν επιδεινωθεί λόγω της οικονομικής κρίσης, της αβεβαιότητας, της μείωσης των εισοδημάτων των πελατών τους και τη γενικότερη κοινωνικοπολιτική αστάθεια παγκοσμίως. Είναι φυσικό λοιπόν να παρατηρούμε μια μείωση των κερδών προ φόρων λόγω της μείωσης των καταθέσεων και της συνεπακόλουθης μείωσης των χορηγήσεων, της κατεξοχήν τραπεζικής εργασίας που επιφέρει τα μεγαλύτερα κέρδη. Η πιστωτική συρρίκνωση οφείλεται στην κατακόρυφη αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων αλλά και στα μειωμένα ρευστά διαθέσιμα που κατέχουν οι τράπεζες λόγω του κλονισμού της πίστης των καταθετών. Τα κριτήρια πλέον είναι πιο αυστηρά στις χορηγήσεις δανείων, το κόστος δανεισμού μεγαλύτερο λόγω της ανάγκης προσέκλυσης κεφαλαίων, συνεπώς οι τράπεζες αναγκάζονται να εγγράψουν όλο και μεγαλύτερα ποσά προβλέψεων στους ισολογισμούς τους. Το αναγκαστικό ποσοστό ρευστών διαθέσιμων που πρέπει να κρατάει κάθε τράπεζα βάση των διεθνώς συμφωνιών (Βασιλεία II, III) τηρείται πλέον οριακά και οι όποιες τοποθετήσεις τους σε επενδυτικά περιουσιακά στοιχεία συνεχώς μειώνονται, ώστε να εξασφαλιστεί η απαιτούμενη ρευστότητα.

Συμπερασματικά, η οικονομική κρίση στην Ελλάδα αποτέλεσε και αποτελεί μια κρίση επιβίωσης για όλες τις επιχειρήσεις και επομένως και για τις τράπεζες. Η έλλειψη εμπιστοσύνης και πίστης απέναντι στα πιστωτικά ιδρύματα, βασικό χαρακτηριστικό του χρηματοπιστωτικού συστήματος, έχει κλονιστεί σε μεγάλο βαθμό με αποτέλεσμα την χαμηλή ρευστότητα. Το γεγονός αυτό δημιουργεί πολλαπλά προβλήματα που σχετίζονται με το μειωμένο ενεργητικό των τραπεζών από την μια μεριά και από την άλλη με τις αυξημένες επισφάλειες που παρουσιάζονται λόγω της αδυναμίας των δανειοληπτών να εξυπηρετήσουν ομαλά τις δανειακές τους υποχρεώσεις. Το στοίχημα που πρέπει να κερδηθεί είναι αυτό της

ανάπτυξης, η οποία θα προέλθει από την χορήγηση ρευστότητας εκ μέρους των τραπεζών στις υγιείς επιχειρήσεις. Επίσης, είναι επιβεβλημένη η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και υπηρεσιών (στην προκειμένη περίπτωση των τραπεζικών) μέσα από τη μείωση του κόστους τους και την υψηλότερη ποιότητα τους. Το τραπεζικό σύστημα είναι από τη φύση του υποχρεωμένο να συντελέσει σε αυτά και να διοχετεύσει την έτσι και αλλιώς περιορισμένη ρευστότητα του αποτελεσματικά και με χαμηλό κόστος (επιτόκιο) σε αναπτυξιακούς τομείς της οικονομίας. Έχει γίνει πλέον κατανοητό ότι οι χορηγήσεις πρέπει να δίνονται με αυστηρά τραπεζικά κριτήρια και να μην αφορούν τομείς τόσο καταναλωτικούς και στο τριτογενή τομέα παραγωγής, αλλά περισσότερο στο δευτερογενή ο οποίος θα μειώσει αισθητά την ανεργία, θα αυξήσει τις εξαγωγές και θα αποδώσει στο κράτος πολλαπλά δευτερογενή έσοδα (εισφορές σε ταμεία, φόρους, ΦΠΑ).

Η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί στο τραπεζικό σύστημα, μετά την μείωση των καταθέσεων, τη μείωση των κερδών και την αύξηση των επισφαλειών - ζημιών των τραπεζών, έχει αυξήσει τις πιθανότητες αλλά και την ανάγκη να υπάρξουν μελλοντικά συγχωνεύσεως πιστωτικών ιδρυμάτων. Μια τέτοια κίνηση θα μπορούσε να έχει θετικά αποτελέσματα στους ισολογισμούς των συγκεκριμένων πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς θα είναι σε θέση να διατηρήσουν ένα ασφαλή ποσοστό κεφαλαιακής επάρκειας με ταυτόχρονη μείωση του λειτουργικού τους κόστους. Ο κίνδυνος που διαχρονικά απειλούσε το χρηματοπιστωτικό σύστημα παγκοσμίως αφορούσε στην έλλειψη εμπιστοσύνης από τους καταθέτες σχετικά με την ασφάλεια των χρηματικών τους διαθεσίμων. Η πολιτική αστάθεια μετά και οι κατά καιρούς φήμες περί εξόδου από τη ζώνη του ευρώ επιδείνωσαν το γενικότερο οικονομικό κλίμα και τη θέση των τραπεζών.

Διεθνείς οργανισμοί όπως ο ΟΟΣΑ και το ΔΝΤ συνέστησαν την στήριξη της οικονομίας μέσω υιοθέτησης δημοσιονομικών πακέτων, ώστε η οικονομική πολιτική να δράσει στηρίζοντας την οικονομική δραστηριότητα. Τα δημοσιονομικά πακέτα περιλαμβάνουν, εκτός από μέτρα διασφάλισης της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού

συστήματος (π.χ. παροχή εγγύησης του δημοσίου σε τράπεζες), μέτρα όπως η μείωση της φορολογίας ή η ενίσχυση των δημοσίων δαπανών για την τόνωση της εσωτερικής ζήτησης (π.χ. από τη μείωση των φόρων κατανάλωσης έως την επιστροφή φόρου στη φορολογία εισοδήματος, και από την ενίσχυση των δημοσίων δαπανών για υποδομές έως την επιδότηση θέσεων εργασίας και την χορήγηση ευνοϊκών δανείων και επιδότηση επιτοκίων για κάποιους κλάδους). Η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της γραφειοκρατίας θα οδηγήσει σε αυξημένα έσοδα του κράτους και σε μια πιο δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών. Αυτό από τη μια θα οδηγήσει σε εξοικονόμηση πόρων σε υγιείς τομείς της οικονομίας και από την άλλη θα επαναφέρει την εμπιστοσύνη των καταθετών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και τις ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Αγγελόπουλος Π. Χρ.. *Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα*, σελ.34-38, 40-43, 45, 66-70, 111-113, 115-117, 119-123, 517-520, 532-533. Εκδόσεις Αθ.Σταμούλης, Αθήνα, 2005.
- Βαγιανός Δ. & Βέττας Ν. & Μεγήρ Κ.. *Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα: Μεταρρυθμίσεις και ευκαιρίες σε μια κρίσιμη συγκυρία*, 05/08/2010.
- Γκόρτσος Χρ.. *Τραπεζικό δίκαιο*, σελ.54-57. Εκδόσεις ΕΑΠ, Πάτρα, 2000.
- Θωμαδάκης Σ.. *Διεθνείς τάσεις και μετασχηματισμοί στο Τραπεζικό Σύστημα*, σελ.95-100, 102. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1992.
- Πετράκης, Π.. *Αξιολόγηση και χρηματοοικονομική διοίκηση*, σελ.397-398, 427-428. Εκδόσεις Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα, 1998.
- Ράπανος Β.. *Μέγεθος και Εύρος Δραστηριοτήτων του Δημοσίου Τομέα*, Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, Νοέμβριος 2009.
- Συριόπουλος Κ.. *Στρατηγική Τραπεζών*, σελ.30-33, 35-38, 40-43, 46-47, 61-63. Πάτρα, 2000.
- Χαρδούβελης Α. Γκ.. *Διεθνείς Χρηματοοικονομική Κρίση 2007 & Οικονομικές Επιπτώσεις*, 16/01/2008.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ

- Βιλιάρδος Β.. *Η Χρεοκοπία της Αργεντινής: Ιστορικά στοιχεία, παραλληλισμοί, οι αιτίες της κρίσης, η μεγάλη ύφεση, η υπερχρέωση, η στάση πληρωμών, τα καταναγκαστικά μέτρα της κυβέρνησης και τα αποτελέσματα τους*, <http://www.praxisred.blogspot.com/>, 21/06/2011.
- Δάντης Π.. *Οικονομική κρίση προ του πηλών*, <http://www.fmvoice.gr/>, 01/02/2008.
- Θεοδώρου Κ. Θ.. *Η οικονομική κρίση*, <http://www.alfavita.gr>, Ιούλιος 2009.
- Καρατζάς Κ.. *ΑΠΟΨΗ: Σχετικά με την κρίση*, <http://news.kathimerini.gr/>, 04/11/2007.
- Μαρμάρου Γ.. *Flash back στις οικονομικές κρίσεις: Από το 1929 μέχρι σήμερα, η ιστορία επαναλαμβάνεται...*, <http://www.enthesis.net/>, 19/05/2008.
- Μελάς Κ.. *Απορρύθμιση και χρηματοπιστωτική κρίση*, <http://www.kostasmelas.gr/>, 21/03/2008.
- Ζώκου Κ.. *Στο «κόκκινο» βρίσκονται Ισπανία-Ιταλία*, <http://www.kathimerini.gr/>, 22/04/2012.
- Financial Arena, *Τι είναι το PSI και τι σημαίνει για τους κατόχους ελληνικών ομολόγων*, <http://www.leimonis.com/>, 17/10/2011.
- ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ. *Τράπεζα , Διεθνές Νομισματικό Ταμείο*, <http://el.wikipedia.org>, 25/05/2012.

- Aegean Baltic Bank - <http://www.aegeanbalticbank.com/>
- Alpha Bank - <http://www.alpha.gr/>
- ATEbank Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος - <http://www.atebank.gr/>
- Attica Bank - <http://www.atticabank.gr/>
- Εθνική Τράπεζα Ελλάδος - <http://www.nbg.gr/>
- Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος - <http://www.este.gr/>
- Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος - <http://www.ibg.gr/>
- Emporiki Bank - <http://www.emporiki.gr/>
- Eurobank EFG - <http://www.eurobank.gr/>
- FBBank First Business Bank - <http://www.fbbank.gr/>
- Geniki Bank - <http://www.geniki.gr/>
- Hellenic Postbank Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο - <http://www.ttbank.gr/>
- Marfin Egnatia Bank - <https://www.marfinbank.gr/>
- Millenium Bank - <http://www.millenniumbank.gr/>
- Πανελλήνια Τράπεζα - <http://www.panelliniabank.gr/>

- Τράπεζα Proton - <https://www.proton.gr/>
- Τράπεζα Probank - <http://www.probank.gr/>
- Ταμείο Παρακαταθηκών & Δανείων - <http://www.tpd.gr/>
- Τράπεζα Πειραιώς - <http://www.piraeusbank.gr/>
- Τράπεζα της Ελλάδος - <http://www.bankofgreece.gr/>
- T Bank - <http://www.tbank.com.gr/>